VIAȚA ILUSTRATĂ

ANUL X. Nr. 1 IANUARIE 1943

Anul X 279947 Ianuarie 1943 Nr. 1

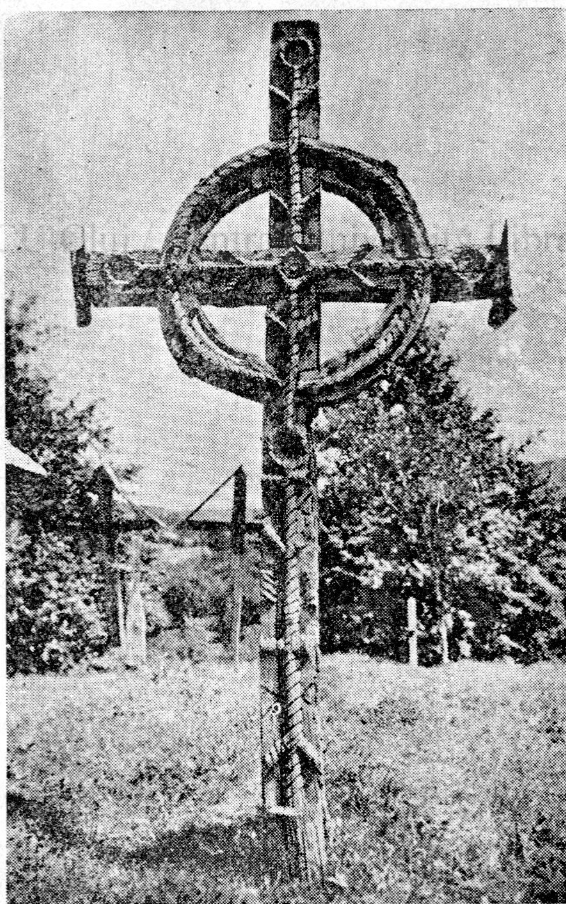
VIAȚA ILUSTRATĂ

RELIGIA ȘI VIAȚA

de Prot. ION GORON

Rolul de nesubstituit pe care îl îndeplinește religia în viața omului singuratic și în viața omenirii ni-l desvălue în mare măsură cuvintele sfântului apostol Pavel despre credință: „Prin credință cei din vechime au luat bunalor mărturie" (Evrei 11, 2). „Prin credință au biruit împărății, au făcut dreptate, au dobândit făgăduințele, au astupat gurile leilor" (Evrei 11, 33). „Dreptul prin credință va fi viu" (Rom. 1, 17).

Poate a fost voința providenței divine să ne fie descris rolul religiei în viața omului singuratic de cel mai fanatic dușman al creștinismului – Fr. Nietzsche – care ne înfățișează pe omul necredincios astfel: „Excelsior! De acum nu te vei mai ruga nici odată, nu vei mai adora nici odată, nici nu te vei mai odihni în încrederea fără margini; ți-ai închis calea către înțelepciunea supremă, către bunătatea supremă, către puterea supremă, căreia îi desvăluiai gândurile; nu mai ai un păzitor neadormit și prieten în cele șapte singurătăți ale tale; trăești fără pespectivă asupra muntelui care are zăpadă pe creștet și jăratec în inimă; pentru tine nu mai există răsplătitor nici îndrumător, nu mai e minte conducătoare în ceea ce se petrece, nu mai e dragoste în ceeace se va întâmpla, nici un loc de odihnă nu mai e deschis inimii tale, loc în care să afli tot și să nu mai cauți nimic; te împotrivești oricărei păci și te întorci pe veci către războiu, om al renunțării, vrei tu să renunți la toate acestea? Cine-ți va da puterea să le faci pe toate? Nimeni n'a avut această putere"[1]).

Cruce de mormânt din Ardealul de sus

Dar prin credință religia le dă pe toate acestea. Rolul ei e acela de a-l renaște pe om. Luminează mintea, nobilează simțirile, întărește voința. Religia e centrul de cristalizare a personalității omenești. Ea dă unitate vieții spirituale și o țintă sigură năzuințelor omenești. Pune pe om într'o nouă legătură cu lumea. Peste raporturile fizice religia stabilește între om și lume raporturi spirituale-morale. Religia e forță care eliberează pe om de sub stăpânirea lumii empirice, asigurându-i domnia asupra lumii. Il pune pe om în legătură cu eternitatea și transcedentalul, cu lumea spiritualității și a ordinei morale.

In felul acesta religia înzestrează sufletul cu inepuizabile forțe creatoare și cu

[1]) Citat la Mihălcescu-Vasilescu: Apărarea credinței pag. 108.

un nesecat isvor de energii care se revarsă apoi asupra lumii. Devine comandament de viață în stare să înfrunte toate primejdiile și să învingă orice greutate. Preface pe oameni în apostoli și martiri.

Prin credință religia devine realitate de rang suprem. E condiția esențială a vieții și lipsa ei primejduește însăși existența omenirii.

Dar religia e condițiune esențială nu numai pentru viața omului singuratic, ci și pentru aceea a *societății*. Și societății religia îi procură comandamentele de viață; și în cadrul social religia e centrul de cristalizare într'o unitate a tendințelor diferite, adeseori opuse; și societatea își împrumută forțele morale, cu ajutorul cărora înfruntă primejdiile și biruește piedicile, tot numai din religie. Nu numai viața omului, ci și viața societății se desăvârșește tot numai prin religie.

Religia e cel mai imporant *factor de sociabilitate*. Factorii biologici de sociabilitate pot crea doar familii și turme cu scopuri biologice; adevăratele societăți, cele menite să realizeze scopuri spirituale de desăvârșire a lumii și a vieții, au la originea lor religia și religia le garantează coheziunea. Căci numai ea garantează unitatea de scopuri și unitatea de atitudini a societății.

Acest rol atât de important al garantării unității de gândire, de năzuinți și de atitudini în viața omului singuratic și în viața socială religia il îndeplinește prin forța ei *creatoare de idealuri*, prin caracterul ei *axiologic*.

Desigur nu numai religia are un rol axiologic în viața umană. Toate trebuințele omenești, toate tendințele instinctive creiază – cu ajutorul rațiunii și al fantasiei – idealuri. E o trăsătură caracteristică a spiritualității omenești, că omul nu numai cunoaște lumea, adaptându-se condițiunilor impuse de ea, ci o și *apreciază*, în sensul că lucrurilor și evenimentelor din lume le atribue o *valoare*. Această valorizare se face din punctul de vedere al *interesului vital*.

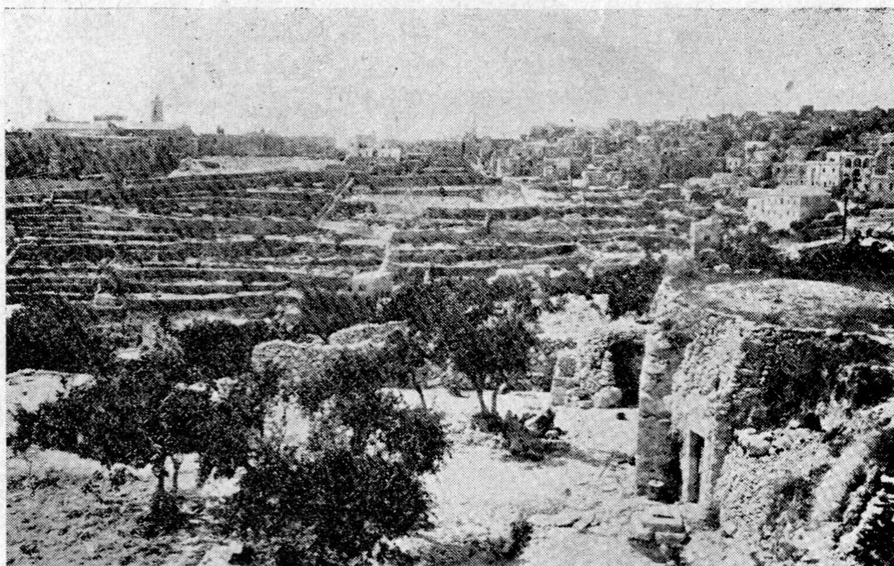
Dar interesul vital diferă dela om la om, după gradul de desvoltare spirituală a fiecăruia. Interesul vital, socotit ca cea mai înaltă valoare, are trei grade mai importante: plăcerea, câștigul, bunurile spirituale – cu termini filosofici: *hedonism, utilitatism, spiritualism*. Factorul care intervine să se stabilească o ierarhie de valori în această diferențiere a intereselor vitale, socotite ca cele mai înalte valori, e religia. Religia impune cea mai înaltă valoare acelui interes vital în care e prezentă cea mai multă spiritualitate, deoarece ideea axiologică a religiei e unirea cu Dumnezeu, desăvârșirea morală.

Deosebirea esențială între cunoaștere și apreciere e, că până când cunoașterea constată ceea ce *este*, aprecierea caută să transforme Universul într'un oarecare sens dorit, deci în ceea ce *trebue* să fie. Permanenta strădanie a omului e trecerea dela ceea ce este la ceea ce trebue să fie. Ceea ce trebue să fie reprezintă idealurile în slujba cărora stă omul.

Și sub raport religios omul poate fi hedonist, utilitarist sau spiritualist. In concepția despre viața vecinică mohamedianismul și cele mai multe religii primitive sunt hedoniste. Utilitarismul, a cărui trăsătură esențială e concepția juridică a raportului dintre Dumnezeu și om, iar dovada moralității e bunăstarea materială, constitue tranziția spre spiritualitate. Spiritualismul tinde la cât mai deplină realizare a unirii spirituale cu Dumnezeu. Idealurile supreme ale spiritualismului sunt libertatea și iubirea. – Cele trei faze axiologice pot fi găsite amestecate în fiecare formă istorică a religiei, dar pot fi ușor recunoscute.

Idealurile pur umane – adecă cele rezultate din instinct, rațiune și fantasie – sunt strâns legate de lumea dată, sensorială și vizează numai această lume. Dată fiind diversitatea oamenilor, aceste idealuri vor avea un caracter *subiectiv;* nu unesc, ci anarhizează.

Caracter de *obiectivitate* au numai idealurile religioase. Idealurile religioase sunt mai presus de om, tind la realizarea unor valori independente de timp, de spațiu și de lume. Aceste idealuri nu se hrănesc din experiența sensorială, ci din experiența supranaturală a credinței, din realitatea divinității. Idealurile religioase urmăresc valori statornice și scot în evidență ceea ce e valoare statornică în om. In religie se manifestează cel mai înalt interes vital – *vecinicia* – și devine creator de valori, cari constitue cea mai de preț comoară a omenirii.

Betleemul de azi

BETLEEMUL

de L. G. MUNTEANU

Numele acestui orășel trezește o seamă de amintiri sfinte în mintea oricărui creștin. Intr'o peșteră din câmpia Betleemului s'au împlinit prorociile: Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul lumii, a luat trup omenesc venind să scape pe oameni de robia păcatului. Peștera Betleemului adăpost pentru oi în timpul iernii, a încălzit primele zile ale aceluia care s'a coborit din mărirea Dumnezeirii, prin învățătura și jertfa sa pe cruce a despărțit istoria vieții umane în două, îngropând trecutul de cruzime și întuneric și deschizând porțile unei lumi noi, o lume a iubirii și luminii, o lume a binelui și frumosului, o lume a progresului spre desăvârșire. Betleemul a văzut noaptea minunată a întrupării lui Dumnezeu în chip de om. Betleemul a auzit cântarea îngerească ce umplea văzduhul vestind lumii bucuria nașterii lui Hristos. Păstorii Betleemului au fost primele ființe omenești, cari cu smerenie și-au plecat genunchii în fața celui ce a cucerit lumea fără sabie și fără război. Betleemul a fost luminat nopți de-arândul de steaua minunată, care a călăuzit pașii magilor din îndepărtatele meleaguri ale Răsăritului spre ieslea în care dormea Regele regilor și Împăratul împăraților.

În fine Betleemul a trăit și groaznica desfășurare a furiei lui Irod, puternicul stăpân al Iudeei, care-și temea tronul de svonul nașterii noului rege. Sute de copilași nevinovați au fost trecuți prin ascuțișul sabiei. Plânsul și durerea a trecut ca un fior prin casele orașului văduvit de nevinovatele odrasle.

Din Betleem Fecioara Maria călare pe asin cu nou născutul Iisus în brațe apucă drumul pribegiei spre Egipet pentru a scăpa de prigoana tiranului.

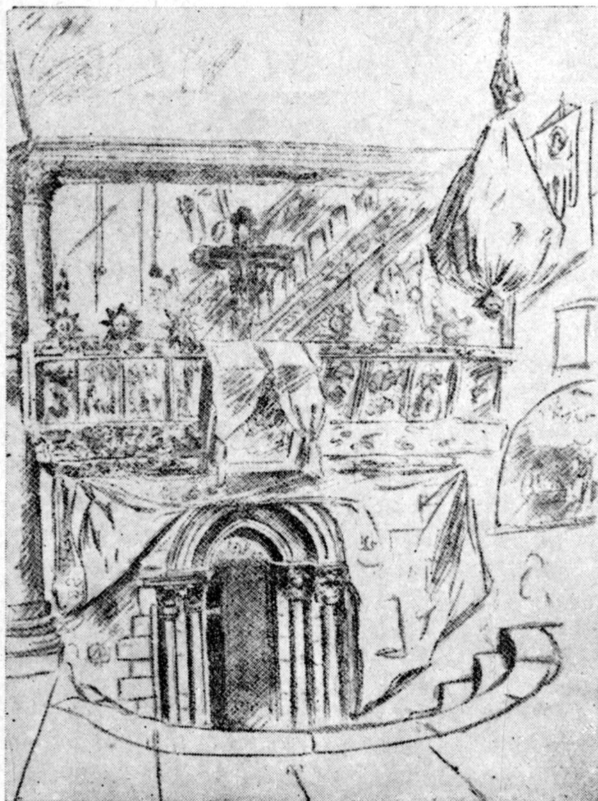
Trăește și azi acest orășel. Loc de pelerinaj pentru creștini. Sanctuar păstrător de amintiri scumpe. Pe șoseaua care leagă Ierusalimul de Hebron, prima localitate mai mare este Betleemul – „casa pâinii", sau Bet Lahm, cum îi zic Arabii. Are o populație de 11.000–12.000 locuitori, aproape în unanimitate creștini. Privit dela distanță călătorului care se aștepta să vadă un oraș vechiu, păstrând cu sfințenie cât mai multe urme din trecut, mulțimea blocurilor moderne de tip american cari îl înconjoară nu-i face o impresie plăcută. Străzile din centru sunt înguste, după tipul oriental, casele din blocuri mari de piatră cu ferestrile înguste dela stradă. In partea ostică a orașului se păstrează cel mai de seamă monument creștin, biserica nașterii Domnului. O clădire străveche, care impresionează prin dimensiunile și rezistența cu care a înfruntat veacurile. Este clădită pe locul unde s'a născut Iisus. Tradiția care identifică acest loc merge atât de departe în vechime, încât nimeni nu încearcă a se îndoi de adeveritatea ei. Pe acest loc la 330 Constantin și-a zidit bazilica sa, pe care apoi Iustinian a transformat-o cu totul. In arhitectură de atunci încoace biserica n'a mai

suferit nici o modificare. Stilul unitar și simplu al interiorului impresionează. Naia principală a bisericii este despărțită de cele două năi secundare mai inguste prin patru rânduri de columne de marmoră roșie cu capiteluri corintice. Biserica nu este boltită, ci are trei coperișe plane deasupra celor trei năi. Coperișul central e mult mai ridicat.

Tablouri cari înfățișează momente din istoria sfântă împodobesc păreții. Iconostasul e pe deantregul aurit.

Pe lângă iconostas, atât spre nord cât și spre sud coboară două rânduri de scări spre peștera nașterii Mântuitorului. Peștera de odinioară la clădirea bisericii a fost transformată, coperișul ei fiind boltit cu piatră. Azi reprezintă o încăpere subterană de 12 metri lungime pe 4 metri lățime. Pardoseala și pereții sunt înveliți în plăci de marmoră scumpă. 53 de candele de mare preț luminează permanent acest interior în care nici odată nu pătrunde lumina zilei. Locul unde s'a născut Iisus este indicat printr'o placă de marmoră albă, iar în mijlocul ei este imprimată o stea de argint, având inscripția latină: „Hic de Virgine Maria Iesus Christus natus est". In jurul stelei stau atârnate de altarul făcut de-asupra plăcii de marmoră 16 candele de aur și argint.

Peștera nașterii este proprietate ortodoxă. Spre sud-vest de aci, pe niște trepte cari coboară în

Betleem: Intrarea în biserica Nasterii Domnului

coridor te duci la grota catolică. Iar în partea ostică dela grota principală un alt coridor duce la altarul magilor.

Dela grota catolică un coridor subteran îngust se continuă spre vest și apoi spre nord. Din ambele laturi se deschid mici încăperi aranjate ca altare. Prima din aceste încăperi este capela sf. Iosif. Imediat alături este capela pruncului nevinovat. In această capelă coboară trepte cari duc în mănăstirea catolică sf. Ecaterina. O a treia capelă este închinată lui Eusebiu din Cremona, elevul lui Ieronim. Mormântul este gol.

In noaptea de Crăciun biserica nașterii este plină de mulțimea pelerinilor creștini de toate confesiunile.

Aproape într'un bloc cu clădirea bisericii este construită o mănăstire franciscană foarte veche.

Spre sud-ost de biserica nașterii, cam la 250 metri, la marginea orașului se află „grota laptelui". Aci ne spune tradiția că s'ar fi refugiat Fecioara Maria cu pruncul în brațe, când a auzit știrea că Irod ucide pruncii. De aci ar fi luat-o Iosif când a primit arătarea de a se refugia în Egipet din fața persecuției tiranului. Peșterea a fost transformată de creștini într'o capelă, deasemenea foarte veche. Treisprezece trepte coboară în interiorul capelei lungă de 5 metri, lată de 3 și înaltă de $2\frac{2}{3}$ metri. Pereții de cretă precum este întreg subsolul țării sfinte sunt sprijiniți de columne. In capelă zilnic este serviciu divin. Locul este frecventat nu numai de creștini, ci și de musulmani.

O cărare duce dela grota laptelui spre satul din apropiere, numit „Bet Sahur", ceeace înseamnă „satul păstorilor", locuit numai de creștini. Pe acest drum este o capelă în ruină, închinată sf. Iosif.

Lângă Bet Sahur se întinde o câmpie frumoasă și roditoare numită: „câmpul lui Booz". Aci Rut ar fi adunat spice după săcerători. Un sfert de oră de drum comod dela Bet Sahur spre sud duce la un pâlc de maslini seculari izolați în mijlocul câmpiei. Un loc înconjurat în ziduri puternice în ruine arată urmele unei mănăstiri vechi, Aci a fost mănăstirea păstorilor, înălțată în amintirea momentului când îngerul a vestit păstorilor în noaptea sfântă nașterea Mântuitorului. In partea nordică a Betleemului de dreapta drumului ce duce spre Ierusalim se află „fântâna lui David", sunt trei cisterne săpate în blocuri de piatră. Pe acelaș drum, la vreo 20 minute depărtare de oraș, este mormântul Rahilei.

De câmpia nordică a oraşului tradiţia creştină mai leagă o amintire sfântă, care are însă mai mult caractorul unei legende. Mântuitorul ca copil ar fi ieşit într'o zi de primăvară pe câmp. A văzut un ţăran sămânându-şi ţarina. S'a apropiat de el şi l-a întrebat ce samănă. I-a răspuns acesta foarte posomorit, fără a privi la Iisus: „Samăn pietre". Când sămânţa a adus rod, spicele în loc de grăunţe au rodit pietricele. Copiii săraci din Betleem în cete stau pe marginea drumului şi vând trecătorilor pietricele mici rotunde.

Betleemul de azi în ciuda celor 19 veacuri trecute trăeşte din amintirea trecutului de mărire. Prorocia Vechiului Testament s'a împlinit: oraşelul mic între ruinele Iudeii a devenit mare prin naşterea lui Mesia. După Ierusalim este a doua localitate sfântă, de care creştinătatea este legată prin atâtea amintiri. Cel puţin cu gândul fiecare creştin rătăceşte de Crăciun peste meleagurile însorite ale Betleemului.

Ioan Anestin: Gravură

DRUMUL INTOARCERII

de GHERGHINESCU VANIA

Străbătusem lunci, livezi și poieni;
Fluturau eșarfe de soare auriu prin copaci,
Inima își deschidea guri înroșite, de maci –
Mirosea a fruză putredă și a buruieni.

Pășeam ca în vis... Pe sub crengi boltite
Cărarea se 'nfunda în pădure;
Gândurile mi se făceau mai pure...
Recunoșteam, peste tot, urme iubite.

Prin tufe păşteau vaci răzlețite, din sat,
Și talanga răsuna departe în chindie,
Turmele amintirilor, din vreme, începeau să vie
Nălvalnic, chemate parcă de-un corn fermecat.

Căprioarele copilăriei se opreau lângă mine
Și mă priveau cu ochi umezi și buni;
Pe lângă tâmpla obosită fulgerau lăstuni,
Ciocârlii semănau triluri din gușile pline.

Ameţit mă simţeam mergând ca 'n poveste
Făt-Frumos în alai de sălbăticiuni;
Toate mi se păreau, în jur şi în mine, minuni –
Talanga trecuse 'n clopotniţa inimii, fără de veste.

Am mers aşa, printre tufe şi amintiri,
Către luminişul vechilor popasuri;
Colţuri de umbră, cu molcome glasuri,
Mă strigau, pe rând, să-mi aducă ştiri...

Aici, în după amiezi îndepărtate, pe furiş,
Când încă nu cunoşteam hora literelor pe file,
Am învăţat să mă joc în bile
Cu stropii de soare strecuraţi prin frunziş.

Aici mi s'a arătat, ca o Fată Morgană,
Icoana îngerească a fetei pe care am s'o iubesc,
Chipul pe care de-atunci, în suflet am început să-l cresc,
Cum creşte un copac, în coaje, o rană...

Şi acum, fata visată călca aevea, alături de mine,
Potecile pe care odinioară o purtasem în gând,
Ca pe o flacără mistuitoare, fluturând,
Şi care, în locul lui Dumnezeu, mi-arată ce-i rău şi ce-i bine.

Trecutul întreg, ieşindu-ne nainte cu plin,
Imi ducea la buze, ca pe-un urcior de răcoare,
Copilăria păstrată 'n văzduh, în câmp şi 'n ponoare –
Cât timp rătăcisem încercând să 'mplinesc un destin.

INTERIOR INTR'O CASĂ DE LUT

de EUGENIA MUREŞANU

Mi-e casa albă ca o lună răsturnată în fântână.
Prin ferestre pică 'n ace soarele pufos de lână.
Uşa-i o spărtură mare cât o gură de balaur
Unde 'n fiecare noapte zăboveşte visul-faur.

Pe pereţii mâzgăliţi prin colţuri cu văpsele,
Am agăţat în cuie amintirile mele.
Le scutur câte una, vestminte sdrenţuite,
Că poate-o veni vremea să-mi fie potrivite.

Şi trec prin casa mea de parcă trece-un fum.
Mi-e viaţa tivitură pe margine de drum.
Eu urc, cobor în cumpeni de slavă şi noroi,
Şi-arunc grăunţi cu stihuri pe viermi ca şi pe voi.

PĂRINTELE ION SCHAKHOWSKOY

AŞCHII DINTR'O CRUCE

de Preot FL. MUREŞANU

„Petrograd, Duminecă 26 Februarie 1917.

„Tramvaie nu mai circulă, trăsuri la fel. Văzând străzile relativ neagitate, deşi pline de lume, am ieşit împreună cu Aleşa şi Joura. Ne-am decis să traversăm Newsky. Dar abia am făcut o sută de paşi, când deodată izbucneşte o rafală de împuşcături. Ne-am grăbit spre Institut. Porţile erau deja închise. Am fost nevoiţi să ne pitulăm sub intrarea principală. Ci împuşcăturile sporeau fără încetare. Poliţia ascunsă pe acoperişuri trăgea în mulţime. Aceasta a fost cuprinsă de groază. N'am aşteptat să fim striviţi de valurile gloatelor, ci ne-am aruncat înspre strada Simenovsky. Rezultatul împuşcăturilor: patrusprezece morţi şi o mare mulţime de răniţi...

„Se petrec în Petrograd lucruri înspăimântătoare: o adevărată bătălie. Cinci regimente au trecut de partea revoltaţilor. Se trage nu numai cu puşca, ci şi cu mitralierele, ba chiar şi cu tunurile. Ofiţerii nu mai pot ieşi pe stradă; soldaţii revoltaţi îi desarmează, îi maltratează şi merg chiar până acolo că îi ucid. Poliţie nu mai există. Doi prefecţi de poliţie au fost omorîţi. Principalul e că soldaţii au ajuns să aibă vodka şi se îmbată. Toată lumea aşteaptă cu îngrozire să se înceapă jefuirea magazinelor, a băncilor şi a locuinţelor particulare. Astăzi s'a disolvat Duma şi consiliul de Stat. Noi, liceiştii, suntem lăsaţi în vacanţă până la completa liniştire a situaţiei. Dar când oare se va linişti?...

. . . .

„Privim pe geamuri. Pe dinaintea locuinţei noastre trec în coloană mai multe camioane încărcate de soldaţi înarmaţi, urmaţi de o mulţime de muncitori înarmaţi de asemenea. Impuşcăturile nu contenesc..."

Aşa scria Mitia Schakhowskoy, pe atunci elev de liceu, în vârstă de 15-16 ani, unchiului său Narişkin la Kişna. Tatăl său, prinţul Alexie Schakhowskoy, se afla la conacul lor dela Matovo, lângă Venev, în districtul Tula, iar Mitia cu mama şi cu surorile sale se aflau la Petrograd unde petreceau lunile de şcoală.

O telegramă sosită dela Matovo îi anunţa că acolo toate sunt în bună pace, ceeace a hotărît imediata lor plecare din gura iadului ale cărui porţi se deschiseseră larg.

La Matovo viaţa patriarhală îşi urma cursul ei neturburat. Dar lipsa braţelor de lucru pricinuită de plecarea câtorva slabi de duh, care s'au lăsat ispitiţi de vraja revoluţiei a trebuit să fie completată de toţi ai familiei, prinţi şi prinţese, unii aparţinând unor familii înrudite şi care s'au refugiat din calea răsmiriţei acolo la Matovo. Fiecăruia i s'a încredinţat câte un departament al micei republici. Mitia purta grije de lăptărie şi înafară de munca obligatorie a devenit redactorul şef al *Mesagerului de Matovo,* foaie săptămânală ilustrată, întocmită pentru micul grup ce trăia acolo înafară de evenimente. Cu lumea din afară nu luau contact decât odată pe săptămână prin curierul poştal. Aşa s'a stins vara şi toamna anului 1917.

Spre sfârșitul iernii anului 1918 vânturi vrășmașe începură să dea târcoale și conacului dela Matovo. Viața pașnică și buna înțelegere între țărani și prinț nu era pe placul șefilor comuniști dela Venev. Pacea dela Matovo era socotită ca un act *contrarevoluționar.* In repetate rânduri țăranii matoveni au informat curtea că agitatori veniți dela Venev i-au îndemnat să-i căsăpească pe boieri.

Intr'una din zile prințesa trecând călare printr'unul din satele de pe moșia Matovului a văzut mulțimea adunată în uliță. Prințesa s'a apropiat de un grup și a văzut un om mărunt, tip semit, urcat pe un butoiu și ținând un discurs incendiar. Observându-o, oratorul s'a oprit o clipă, apoi arătând cu mâna spre prințesă a început să țipe ca din gură de șarpe: „Priviți și pe această prințesă, ce mai așteptați, sfârșiți odată cu ea. Aruncați-o în râu". Țăranii pașnici de odinioară au început să murmure zicând printre dinți: „Da, da, în apă cu ea". Simțind pericolul, prințesa s'a dat jos de pe cal. Și-a făcut loc prin mulțime până lângă orator. L-a dat la o parte și urcându-se în locul lui pe butoi s'a adresat mulțimii zicând: „Cine este acela care se ascunde în dosul vostru? Intrebați-l ce a făcut el pentru voi în anii de foamete sau când ați fost în necazuri? De bună seamă el și atunci vindea vorbe, în timp ce eu cheltuind din banii mei v'am pus la îndemână mâncare și v'am ajutat în toate nevoile voastre. Și acum? Incuviințați ca să fim insultați de un vagabond? Eu în locul vostru aș chibzui și m'aș întreba: Cine este prietenul nostru și cine este vrășmașul nostru!"

Mulțimea cu frunțile ridicate și cu ochii umezi a răspuns într'un gl[illegible] „Da, da, așa este. Sfatul ce ni l-a dat să-l împlinim pe pielea lui. In apă cu el".

Agitatorul, tremurând de frică încearcă să se apere cu mânile de atacatori imaginari – căci mulțimei i-a fost silă și să-l atingă.

Dar sunt evenimente care se rostogolesc întocmai ca puhoaiele năpraznice. Ele nu ocolesc, ci mână la vale tot ce le stă în cale. Așa s'a întâmplat și cu mica și patriarhala republică dela Matovo.

Intr'o zi țăranii matoveni se înfățișară și ei la curte cu căciulile în mână și cu privirile în pământ și grăiră toți într'un glas: „Cu tot respectul ce vă păstrăm, *camarade prinț,* trebue să vă tăiem pădurea. Dacă nu o vom tăia noi, vor veni alții și o vor fura".

Peste câteva zile sosesc dela Venev trei milițieni să ridice pe prințul și prințesa Schakhowskoy. Țăranii prind de veste și ca din pământ răsar grupuri, grupuri, înarmați cu furci și coase.

– „Ce vreți cu camarazii proprietății"? Se adresează unul din frunte către trimișii sovietici.

– „Am venit să-i arestăm, camarazi. Dreptatea cere ca voi să le luați locul. De acum înainte pământul este al vostru".

– „Pământul este al nostru? Ei bine, dacă el este al nostru, atunci să lăsați în pace pe prințesa și pe prințul deasemenea. Ei nu ne strâmtorează de loc. Când avem nevoie de ceva venim la dânșii și primim. Când prezența lor ne va jena vor pleca, dar deocamdată vă sfătuim să le dați bună pace".

Emisarii sovietici n'au avut altceva de făcut decât să se reîntoarcă la Venev. Ci pacea dela Matovo a fost calificată ca un act de trădare față de revoluție. Cele ce aveau să urmeze au fost lesne de prevăzut și nici n'au întârziat prea mult.

Locuitorii matoveni erau însă hotăriți să reziste. Mitia a desființat panoplia familiei înarmând pe fiecare matovian vrednic de a purta armă. Cămările subsolului au fost umplute cu provizii. Conacul s'a improvizat într'o mică fortăreață. Dar cu toate aceste precauțiuni supraveghiate de Mitia devenit mare strateg, inevitabilul n'a întârziat.

Mandatul de arestare împotriva „cetățenilor" Schakhowskoy a sosit tocmai în săptămâna Patimilor anului 1918. Pașnica vatră patriarhală dela Matova s'a risipit. Și așa s'a început calvarul...

Alexie Schakhowskoy a dispărut fără urmă. Soția sa a izbutit contra unei cauții în bani să-și obțină libertatea până la judecarea procesului, dar a fost obligată să rămână la Tula sub ochiul Cekei.

Intre timp Mitia a dispărut și el cu hotărirea de a se înrola în armata albă care venea dinspre Sevastopol, ca să mântuiască pravoslavnica Rusie de teroarea comuniștilor.

Au trecut săptămâni și luni. Anul 1918 se apleca spre amurg. După peripeții care nu se lasă prinse în slove, prințesa Schakhowskoy ajunge in posesiunea unei hârtii mântuitoare, prin care autoritatea in drept din Tula decidea: *„Cetățeana Ana Bernard și copiii săi sunt autorizați a reintra în Ucraina, țara lor de origine".* Dintre copii însă lipsia Mitia. Dar ziua hotărîtă pentru plecare sosi. Totul era așa pus la cale, că nu le stătea înainte nicio piedecă, decât una în adâncul inimei de mamă a prințesei Ana Schakhowskoy. Avea alături de sine pe cele trei fete ale sale, dar îi lipsia Mitia. Și dintr'odată, fără vreo pricină văzită, se *hotărește* ca să amâne plecarea pentru a doua zi.

Ca să nu fie văzute bagajele gata în mijlocul camerei, a trebuit să țină storurile trase. Dar aceasta

Löwendal: Intr'un colț la anticar

putea deștepta fel de fel de bănueli. In fiecare clipă așteptau să audă în coridor pași de soldați.

Târziu în noapte se aud bătăi în ușe. Toți cei dinlăuntru sar în picioare. Un singur gând le-a trecut prin minte atât prințesei cât și ficelor sale: *Cineva ne-a tradat?* Dar ușa trebuia deschisă. Cheia s'a întors în broască. S'a deschis cu teamă și iată că în pervazul ușii apare... Mitia! Instinctul de mamă al prințesei Schakhowskoy această clipă a așteptat-o. Acum au înțeles cu toții minunea. Era de necrezut și totuși era realitate pipăibilă.

Mitia era mai înalt, slăbit, palid, istovit de oboseală, dar cu fața încercănată de zâmbet fără prihană.

Cheia s'a întors din nou în ușe și întrebările se amestecau cu răspunsurile de-a terea-perea. Printre răsuflături, Mitia reușește să-și rezume peripețiile prin care a trecut dela dispariția lui din Tula: A luptat împotriva armatelor roșii, pe stepele de lângă Tzarizin (Stalingrad). Rănit la cap, încă covalescent a fost evacuat și după aventuri ce depășesc închipuirea, traversând o bună parte a Rusiei comuniste, înarmat numai cu un bilet de trecere eliberat de comandamentul nemțesc, iată-l acum lângă inima mamei sale care l-a așteptat.

Peste un ceas Mitia, în vesta unui tailleur de al sorei sale Vally, în cap cu o bască de lână, al patrulea copil al „Anei Bernard" era gata să plece cu ceilalți ai săi dintr'o lume a nesiguranței spre zările altei nesiguranțe. Inarmați cu semnul crucii „Ana Bernard și cei patru fii ai săi" plecară...

Prima etapă a fost orașul Orel. De aci după o noapte de coșmar familia „Bernard", înghesuită până la sufocare într'un vagon de clasa a patra, sosi la Kursk, a doua etapă în drumul evadării. De aci până la punctul de frontieră a Ucrainei nu mai era lungă cale, dar era cea mai periculoasă. Tifosul exantematic era în plin seceriș. Printre mijloacele de combatere a acestui flagel de către echipele sanitare ale stăpânirii sovietice, cel mai la îndemână era aruncarea bolnavilor afară pe ferestre în plin mers al trenului.

Dela Kursk spre punctul de frontieră abia au apucat câteva locuri într'un vagon de vite în tovărășia alor cincizeci de alți călători, în majoritate femei înfometate cu copii bolnavi în brațe și bătrâni în costume bizare. Tineri nu se găseau în tot vagonul decât frații „Bernard" și alți doi frați ce purtau încă uniforma școalei de cadeți pe care banderola roșie era o sfidare a regimului.

Trenul care se târa alene aproape pe nesimțite se opri la o haltă nu de parte de frontieră.

Zoe Băicoianu: Maternitate

Emigranții pentru Ucraina în cea mai mare parte protejați de nume tot atât de false ca și acela de „Bernard“ pe care îl purta prințesa Schakhowskoy și fiii săi se coborîră și se aliniară, femeile la o parte iar bărbații la altă parte, pentru ultima percheziție.

In capul coloanei femeilor se înfățișează un tip semitic pronunțat de femee. Cu părul tăiat scurt, îmbrăcată în haină scurtă de piele, încinsă cu centură militară de care atârna un revolver și cu țigara în colțul gurii, era tipul femeii cekiste din Rusia Sovietică.

Percheziția începe. Comisara sovietică își poartă mâinile pipăind pe fiecare din cap până în tălpi. Era evident că nu urmărește decât vexarea evadaților. Căci s'a mulțumit să „naționalizeze“ câteva cruci pe care le-a găsit la gâtul unora și bineînțeles, toți banii pe care i-a putut descoperi.

De acolo grupul se îndreptă spre frontieră pe jos. Ultimele patrule sovietice examinează hârtiile de identitate. Convoiul n'a lăsat zălog decât pe cei doi frați cadeți. Când convoiul a ajuns la santinelele germane, pe pământul Ucrainei, o rafă de împușcături anunță sfârșitul celor doi cadeți căzuți la granița visului lor.

Ofițerul german examinează cu politeță hârtiile Anei Bernard și ducând mâna la vizieră le ură călătorie bună.

Unul dintre refugiați începe să cânte imnul național rus. Toți ceilalți în chip spontan se asociază. Clipa de libertate a răscumpărat calvarul de până aci. Pentru cele ce le stăteau în față aveau nevoie de clipa de despovărare.

Mitia a sosit pe pământul libertății provizorii cu virusul exantematicului în sânge, care la ținfuit la pat două luni de zile. L-a salvat grija și devotamentul mamei sale.

Deocamdată s'au stabilit la Charchov.

Dar în Ianuarie 1919 Nemții dispar din Charchov. O bandă de anarhiști constitue un guvern și se instalează în hotelul Astoria. Jaful începe și cu el siguranța personală pândită la fiecare colț.

Cu toate precauțiunile luate însă într'o zi Ana Bernard a avut surpriza să afle dela un vecin că „Ana Bernard“ nu este Ana Bernard, ci prințesa Schakhowskoy.

Mitia a dispărut din nou.

Ziua Invierii anului 1919 prințesa Schakhowskoy și totuși iarăși cetățeana Ana Bernard a sărbătorit-o în jurul unei mese sărăcăcioase, alături de cele trei fete ale sale, dar cu gândurile la Mitia, combatant în armata albă, poate rănit sau mort.

După Paști Charchovul a devenit egal cu ceeace vrea să zică cuvântul tercare. Pentru încurajarea revoluționarilor roșii și excitarea spiritului combativ împotriva albilor, însuși Trotzky, comisar al războiului, a venit la Charchov. Armatele pe care le-a trecut în revistă camaradul și tovarășul Trotzky erau alcătuite exclusiv din chinezi și din puțini letoni.

Efectul discursurilor lui Trotzky a fost că peste câteva zile albii au intrat biruitori în Charchov. Clopotele bisericilor nu mai conteneau, întocmai ca în zi de Inviere. Mulțimea toată a ieșit în stradă să întâmpine intrarea regimentelor albe. Prințesa Schakhowskoy, alias Ana Bernard, tresăria la trecerea fiecărei coloane. I se părea că unul din flanc sau altul din mijlocul coloanei e Mitia.

Coloanele s'au sfârșit. Lumea în delir plângea și se îmbrățișa. A doua zi a urmat parada militară — dar Mitia n'a dat niciun semn de viață.

Mișcarea de trupe ce a urmat zilele viitoare era preludiul unei incertitudini. Prințesa Schakhowskoy a luat hotărîrea de a părăsi Charchovul. Lângă Novorossijsk, pe malul Mării Negre, se afla o mică proprietate a Nadejdiei Trubetzkoy, rudă de aproape a familiei Schakhowskoy. Pentru această oază au părăsit fără niciun regret gura de iad ce se zărea întredeschisă de desuptul Charchovului.

Itinerarul trecea prin Rostov și peste Cuban, ținut bogat și neatins de foametea care bântuia în ținuturile învecinate.

Pustnica, proprietatea Nadejdiei Trubetzkoy se întindea pe versantul unui munte cu poalele udate de spuma Mării Negre. Au fost găsite toate așa cum așteptau odinioară pe stăpâna lor. Naum, administratorul proprietății și al castelului, *le păzise ca și pentru sine.* Cu greu a putut să-și ascundă nemulțumirea față de rudeniile fostei sale stăpâne. Chiar de a doua zi Naum a început să istorisească insistent întâmplări cu Verzii — bande de caucazieni — care călcau conacurile jefuind și omorând. S'a arătat foarte grijuliu față de oaspeții Pustnicei, ajungând să-i îndemne chiar să plece. Dar viața dela Pustnica semăna așa de mult cu cea dela Matovo. Acceptând toate riscurile au rămas pe loc.

Intre timp prin corespondență cu prințesa Tchirikoff, al cărei soț comanda crucișătorul Almaz, au primit știri despre Mitia. După dispariția lui dela Charchov intrase voluntar în flota albă, apoi în școala de radiotelegrafie, după a cărei absolvire ajunsese radiotelegrafist pe bordul lui Almaz. Câteva zile înainte de ocuparea Charchovului de către albi Mitia se angajase prin contract în flota

comercială şi plecase pe bordul vasului Dunaĭ cu destinaţia America de Sud.

Intr'una din seri, pe când prinţesa Schakhowskoy stătea cu ficele sale pe terasa castelului dela Pustnica, apare printre boschete o siluetă de om care inainta cu precauţiune. Ficele sale ţipă şi instinctiv dau să fugă inlăuntru şi să cheme ajutorul lui Naum. Dar în clipa acea silueta a intrat în conul de lumină al lămpii. Era Mitia. Apărea când era mai puţin aşteptat.

După ce s'au liniştit emoţiile intâlnirii Mitia le povesti cum Dunaĭ nu atinsese decât Trébizonda, când din pricina unor avarii a fost silit să-şi intrerupă călătoria. După unele reparaţii a revenit în Rusia. Tiegelnikoff, guvernatorul Novorosiiskului, l-a incunoştinţat că mama şi surorile sale sunt la Pustnica. Iată taina apariţiei lui acolo. Purta uniforma marinei ruse. Era mai crescut, dar slăbit şi cu faţa mai bronzată de vânturile mării. După un scurt concediu a plecat iarăşi la Sevastopol, de unde printr'o scrisoare în versuri i-a anunţat pe ai săi că a ajuns şi se află la post.

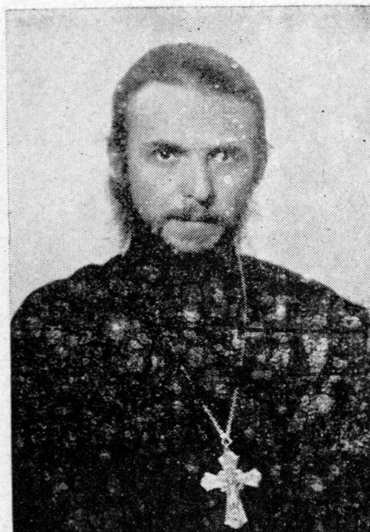
Ci Naum s'a dovedit a fi un proroc de precizie. Verzii n'au intârziat să calce şi Pustnica. Dela acea dată a încetat să mai fie un cuib de refugiu. Prinţesa cu ficele sale a preferit să se mute la Novorossijsk. Crăciunul anului 1919 l-au făcut acolo impreună cu Mitia venit în concediu şi cu alte familii înrudite. Dar catastrofa plutea în aer. Era aproape fizic reală.

Mitia a fost rechemat la Sevastopol.

Intr'una din primele zile ale anului 1920 guvernatorul telefonează prinţesei Schakhowskoy că vaporul-spital englez „Hannover" părăseşte portul Novorossijsk cu femeile şi copiii albilor care vreau să se pună sub protecţia regelui George V şi că deocamdată vor fi internaţi într'una din insulele Turciei unde vor fi intreţinuţi pe cheltuiala Angliei. Guvernatorul a asigurat-o că-i o măsură de moment, dar armata „se va reorganiza şi-şi va reocupa poziţiile. Odată populaţia civilă la adăpost, noi vom putea cuceri biruinţa. In ce măsură erau aceste asigurări vrednice de crezare? Martorii acelor zile au notat în memoriile lor: *Nu mai credem în ajutorul aliaţilor. Ştim că soldaţii roşii sunt deasemenea echipaţi de firmele engleze. Fiecare pentru sine. Noi nu avem pentru noi decât pe Dumnezeu".*

In 17 Februarie 1920 Prinţesa Schakhowskoy cu ficele sale, Vally, Nata şi Zinaida aşteptau pe bordul vasului „Hannover". Mitia era departe la Sevastopol.

„Hannover" şi-a ridicat ancorele. Mulţimea a dat năvală spre punte. Cei rămaşi pe uscat fâlfâiau printre lacrimi câte o batistă albă.

Arhim. Ioan Schakhowskoy

Un preot bătrân începu slujba plecării. Soarele de după amiazi îşi răsfrângea razele de sânge în crucea de pe pieptul bătrânului preot. Toţi au căzut în genunchi. Lacrimile curgeau pârâie pe obrazele celor acum fără patrie.

. . . .

In 14 Iunie a anului 1939 prin D-na Corina Sombart am cunoscut la Berlin pe Mitia de odinioară, acum Arhimandritul Ioan Schakhowskoy.

Despre acest „prinţ" al pravoslavnicei Biserici spunea Dl Nichifor Crainic într'o notiţă a Gândirii pe Oct. 1939, că se va vorbi cândva ca de o excepţională personalitate în spiritualitatea noastră răsăriteană.

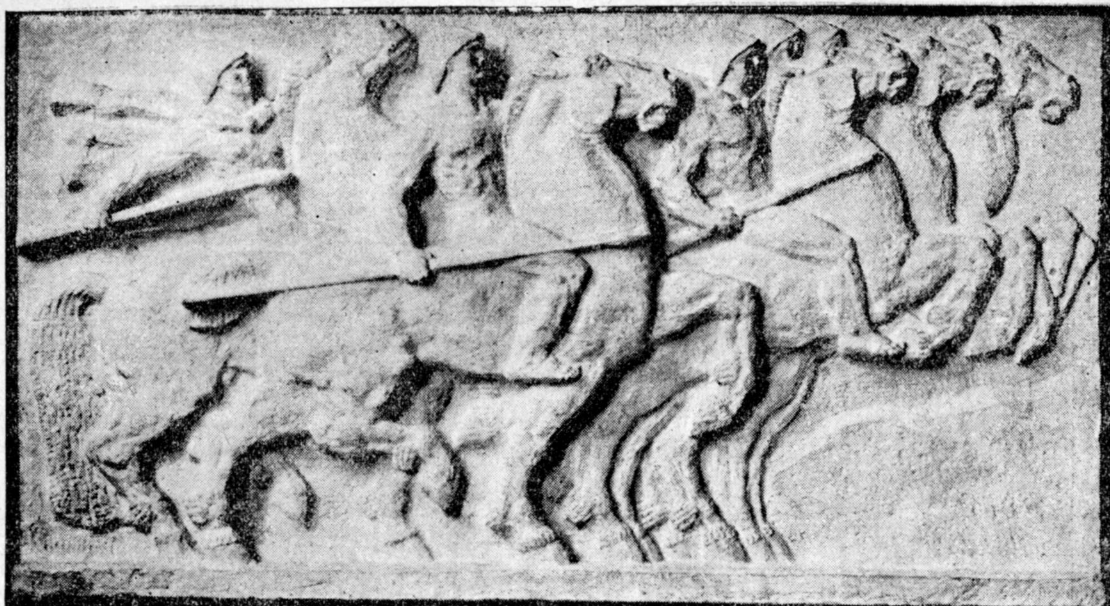
Metania şi-a făcut-o la Sfântul Munte al Athosului.

In 1939 conducea parohia „Sf. Vladimir" din Berlin, a Ruşilor refugiaţi. Astăzi...?

Până acum a adaus la tesaurul literaturii creştine ortodoxe:

1. Das einige Hirtenamt.
2. Filosofia pastoralei ortodoxe (în ruseşte).
3. Lob der Auferstehung. (E cea dintâi tâlcuire a Evangheliilor Invierii ce se cetesc la Utrenie, pe care am intâlnit-o în literatura noastră ortodoxă. Pentru frumuseţea lor poate că le vom da pe româneşte).

Iar studiile şi profundele meditaţii la adevărurile mântuitoare ale credinţei creştine risipite prin reviste ruseşti, germane şi franceze, împreună cu articolele din diferitele foi de zidire a împărăţiei lui Hristos, ar alcătui alte volume. Dar neasemănat mai de preţ decât oricâte rafturi de volume este trăirea aevea a Evangheliei lui Hristos, pe care Părintele Ioan a ştiut să o cultive în sânul enoriei pe care a adunat-o în jurul său la Berlin.

Ștefan Baeșan: *Bassorelief*

CÂNTEC DE CĂTANĂ

de VICTOR PAPILIAN

De pe prispă, Maria lui Vasile Preoteasa căta la fiu-său Tudor, și dorul i se scurgea din inimă ca dintr'o găleată spartă. Incruntat din sprâncene, dar surâzând cu ochii, băiatul săpa numele Anei cu briceagul, în plopul de lângă gard, și mânile lui mari și grele, dedate cu sapa și plugul, acum abia mângâiau coaja albă a plopului. Fără cazně, fără opinteală, cu binișorul, și ușurel cum ai încondeia un ou de Paști. Ehe, altădată, Maria lui Vasile Preoteasa ar fi zâmbit. Tinerețe!... Ce să-i faci? Vorba cântecului:

Mândra, ca să se răzbune,
Mi-a aprins în drum cărbune.
Dar de dragul ei 's păgân,
Iau focul și-l bag în sân.

Așa făceau toți flăcăii înainte să plece la regiment. Să fi fost în puterea lor, ar fi semănat numele drag prin răzoarele grădinilor și – nebuni – ar fi vrut să-l culeagă din straturile cerului.

Dar azi?...

Aci, gândul femeii pâlpâie a moarte, ca flacăra într'o candelă fără untdelemn. La noapte, Tudor pleca la regiment, iar mâine il porneau...

– Mătușă Mărie... mătușă Mărie...

Peste gardul de nuiele se ivise un cap de fetiță. Oricât își simțea Maria sufletul de ferecat, prinse a zâmbi fără să vrea. Fata asta, Lina, înveselea pământul cu chipul ei rotund și plin ca o prună popească.

– Mătușă, a venit părintele Saftu.

Acum, Maria băgă de seamă că luată de gânduri, își uitase de mort. Se sculă, intră în odaie, și își lăsă caierul și fusul; în ogradă cătă încă odată la fiu-său.

– Tu nu mergi, Tudore? Acu începe prohodul.

– Viu numai decât, mamă, făcu băiatul văzându-și de lucru.

Femeia plecă. Inaintea ei sărea într'una, se sucea pe loc, se învârtea într'un picior, Lina, și codița ei bălaie atârna despletită pe sub năframa neagră, cu care crezuse de cuviință s'o cernească mamă-sa pentru înmormântare.

– A adus și bradul pentru căpătâiu...

Mergia, mergea tăcută. Mulți băieți jelise în viața ei, dar par'că nici unul nu-i pusese jujeul de gât, ca Florea lui Vasile Gândac. Și nu fiindcă îi era rudă... fără să vrea îi amintea de Tudor care pleca la noapte la regiment și mâine în zori...

– Părintele Saftu a trimis după dumneata.

Sufletul femeii se răcori de mulțumire. Asta era sfânt: părintele Saftu nu începea slujba de temei fără ajutorul glasului ei. Nu era bogată. Pământul deabia o ținea. Ea și Tudor lucrau deavalma în dijmă la boier, după cum lucrase și răposatul bărbatu-său, dar glas ca al ei, mai rar. Că de copil părintele Saftu a pus-o în strană de

a da răspunsurile mai lesne și mai frumos decât Stănoaia, țârcovnicul ăl bătrân și decât fiu-său Mitrică, care degeaba a învățat la școala de cântăreți. La jelit, e una pe toată partea locului!.. Că ălelalte femei, cum au apucat... dar ea, nu. Ea va să găsească gânduri noi și cuvinte frumoase, că dacă jalea e una, gândurile-s cârd și vorbele-i roiesc în urechi ca albinele când afumi stupul.

Femeia își scutură auzul de gânduri grele. Femeile începură bocetul. La cotitură era și casa lui Vasile Gândac.

*

Carul cu mortul trecuse de biserică și se apropia de cimitir. Tudor, cu capul gol și mânile căzute din umeri, mergea în urmă-i clătindu-se. Dar, nici bocetul femeilor, nici cântecul preotului, nici jalea părinților nu-i scuturau sufletul. Era prea plin. Văzuse pe Ana de taină cu Mitrică al Țârcovnicului. Și dintr'o privire a înțeles tot, fiindcă băiatul țârcovnicului a prins a fluera, așa într'o doară, iar ea și-a strâns ochii în cap de rușine. Eh! știa el prea bine... Altfel cată la lume cei fără nicio vină!... Și el care mâine trebuia să fie la regiment, și apoi pe front... Câtă nedreptate e și în lumea asta! Băiatul țârcovnicului rămâne acasă, rămâne aci cu Ana... Il vede din spate. Cu urechile mari, desprinse ca niște aripi de liliac, capul căzut din grumaz, umerii aduși, genunchii moi... In hainele astea de oraș, care atârnau pe el, parcă-i făcut din mucuri de lumânare. Și cântă... Doamne, Doamne! – ca știuca. Degeaba l-a purtat tată-său pe la școală, degeaba își zice cântăreț, degeaba citește la primărie gazetele, doară, doară... Și deodată își simte sufletul în cutremur pe loc. A auzit glasul mamei-sei. Cum se suie de frumos! Cum se mlădie de ușor! Cecelalte bocitoare au tăcut. A tăcut și popa. A amuțit și glasul pizmaș al țârcovnicului. Chiar și părinții parcă și-au uitat de mort. Toată lumea ia seama la glasul ei de minune:

Piază rea, piază rea...
Scăpărași ăl greu amnar.
Căzu negura șerpar
Ca cerneala în pahar...

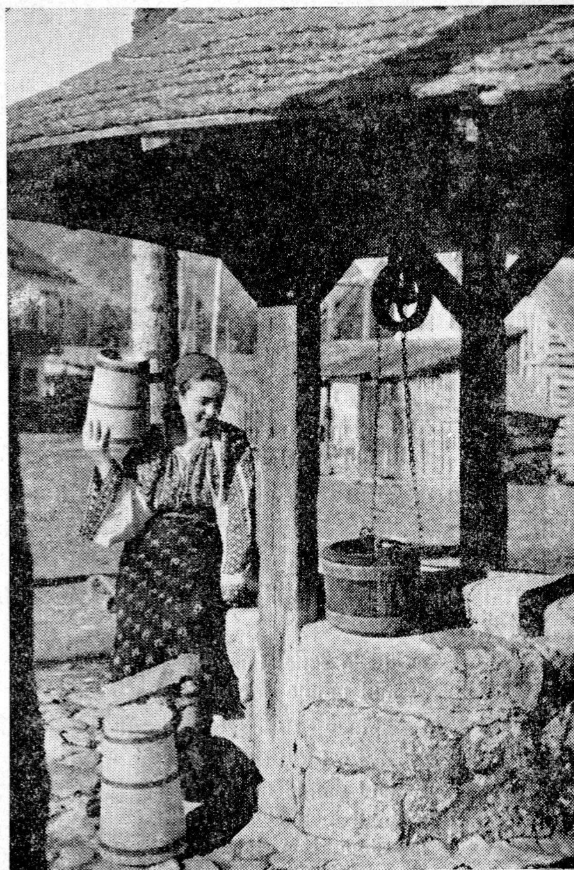
Tudor, poate unde-i e sufletul plin ca paharul, înțelege acum toată durerea pământului. Că și pentru durere va să ai meșteșug să jelești. Altcum, zadarnic îți gonești gura, sufletul nu răspunde. Mai multă pedeapsă! Pe când glasul frumos nu te rătăcește prin pustietățile sufletului, ci îți duce dorul până 'n vârful inimii și jalea până 'n bobul lacrimii. Ce bine aducea vorba mumă-sa! Cum căzu negura, frate-meu? Stredelit, ca șerparul... Și dacă închizi ochii, parcă vezi cum șerparul se tot subțiază, se tot subțiază până ajunge cât firul de cerneală...

*

Tudor așteaptă, după cum le fusese vorba, la fântâna din ogașul cel mare. De aci pornește drumul către gară. Așteaptă hodinind pe buturuga șiubeiului și privește departe în noapte. Cerul este curat și împodobit ca o cămară de nuntă. Pe potriva cerului îl jelise de plecare mumă-sa, și pe potriva sufletului ei:

Tudorică, Tudorică...
De-i pleca tot ceru-mi pică.

Ce patimă și asta la mumă-sa, să jelească tot în viers de mort! Băiatul își smulge gândul de pe prispa de-acasă și-l întoarce către coasta dulce din față. Acolo, deasupra bolovanilor rostogoliți în vale ca niște ruini, stă casa ei, casa Anei, cu pajiște în față și grădină întinsă departe până 'n laturea cerului. Intr'o noapte frumoasă ca asta omul nu mai vede bine. I s'au spoit parcă ochii. Cu varul nopții?.. Cu varul pereților?.. Nu poate ști. Clipise pleoapele, se amestecă chipurile. Numai flori pe cer, numai flori în grădina ei. Cerul se innădește cu grădina... Dar ce pedeapsă!.. Din nou glasul a jale îi sună în urechi:

La fântână

Tudorică, Tudorică...
De-i pleca, tot ceru-mi pică
Câtu-s mari ai lui pereţi
Tu eşti proptă şi lânteţi...

Tudor se ridică în picioare să-şi cureţe privirea şi să-şi oprească inima să-l mintă. Are şi el o patimă: să nu fie minţit. Patimă de om întreg. Să nu-l mintă. Oare cine?.. Cântecul mamei?.. Inima lui?.. Sau Ana?.. Tudor se înfurie şi dă să-şi ia sacul de jos... In faţa lui se înalţă cealaltă creastă a ogaşului, coastă priporoasă numai din piatră şi pământ stâncos, coastă tare din fire, dar acum, plină de lumină, pare şi mai tare. Din inima ştiubeiului curge izvorul de apă ca dintr'o topitoare. Ba nu, altcum... potrivit cântecului de-acasă:

Dumnezeu, mă Tudorel,
Te-a pus toartă la inel
Ineluş fără de toartă,
Mi-e rana găleată spartă...

Băiatul se aşează din nou şi începe să socotească. In lumea asta e zi şi noapte, e adevăr şi e părere. Adevăr e că mâine va fi la regiment şi peste o săptămână pe front. Adevăr e că el nu se teme nici de glonţ, nici de mitralieră, nici de aeroplan. Adevăr e că se teme de glasul blestemat al ţârcovnicului.

Tudor îşi simte mânia în ochi şi în mâni. Pumnul lui e tare ca piatra ogaşului. Să bage odată ghiara în gâtul vrăşmaş!.. Dar nu,.. avea o sfiiciune în el. Ce suflet blestemat. Şi putere şi sfiiciune... Putere în trup şi sfiiciune în suflet. Şi parcă tot dela mumă-sa i se trăgea şi una şi alta.

Tudor judeca acum aspru. Cum să n'aibă sfiiciune, că de când se afla în faşă tot în cântec şi în viers îl ţinuse mumă-sa. Şi câte şi mai câte îi veneau în minte. De râdea, iată şi snoava; de vorbea în cumpănă, o zicătoare sau o povaţă. La clacă scotea glumele ca acele din perniţă, iar jalea cădea cu bocet... Işi amintea cum îl petrecuse până la poartă:

Maică, maică
Fă-ţi din suflet buzunar...

Noroc că nu-i auzea nimeni, altcum l-ar fi făcut de râsul satului. Asta-i prea mult... auzi? să-ţi faci din suflet buzunar...

Băiatul tresare în el. Oare de ruşine-i jale mamei?

Fă-ţi din suflet buzunar
Şi mi-l umple cu avut...

Aşa-i cântase bătrâna. Şi parcă acum nu mai era nici părere, nici închipuire.

Şi mi-l umple cu avut:
Gândul meu de aşternut,
Lăcrămioarele ştergar...

Tudor îşi simte fruntea răcorită. Când l-a sărutat o lacrimă i s'a prelins pe frunte. El a lăsat-o acolo, fiindcă nu se şterg lacrimile mamei după cum nu se şterge nici mirul popii. Şi acum fruntea îi era proaspăt de curată. Lacrimile mamei, ştergar, mir...

Băiatul are din nou o mişcare de răzvrătire în piept. De data asta mai slabă. Aude murmurul şipotului în urechi. Omul nu prinde glasul apei decât dacă i se goleşte mintea din creier şi până în auz. Dar nu numai mintea, ci şi întreg sufletul i se golise tot privind după Ana. Ca şi cum cu fiecare privire îşi cheltuise şi o parte din suflet. Da, Tudor îşi simte inima bătând în gol. Un vântuleţ răcoros adie lumina de pe ogaş şi el o trage în piept, ca omul înnăbuşit. O guşteriţă se furişează printre picioarele lui, cu solzii încărcaţi de lumină ca albina de dulceaţă. Poate că şopârlele sunt nişte salahori ai luminii. Işi încearcă spatele şi o duc ochilor să plinească vederea goală. Un greier începe să ţiue, dar nu în fundul pământului, ci în urechi. Poate toarce lumina adusă de şopârlă...

Din cer curge ploaie de lumină peste ogaş şi peste fântână, şi peste el. Tudor nu-şi mai aude inima 'n piept. Sufletul i s'a umplut ca un pahar. Deodată un lătrat de câne îi rupe vraja. Inchipuire şi adevăr! E cânele ei, al Anei. Atunci Tudor s'a dumirit. S'a aplecat şi a luat de jos sacul, apoi a pornit la drum fără să mai cate înapoi. Se aude cântecul ciripit, ca o jucărie de copil, al unei păsări. In brâul cerului a început să sclipească fluturaşi de argint. Se face ziuă. El a încins şoseaua cea mare şi merge doborît ca după mort. Luna e o rană a cerului, iar sufletul lui găleata spartă. Auzul a ajuns drum deschis vântului, şi vântul bate legănat de cântecul de jale al mamesei: căzu negura şerpar... căzu negura şerpar, ca cerneala în pahar... ca cerneala în pahar.

II

Tudor nu poate adormi. De pe platforma vagonului el priveşte stelele boltei cereşti. Ziua trece cum trece, se mai ia ostaşul cu vorba... mai primeşte un ordin, mai pune umărul la o treabă... dar noaptea, noaptea e mare pedeapsă. Atunci gândul porneşte cu vântul înapoi, dorul se înnădeşte pe drumul stelelor cu visele de altădată... Fără să vrea ochiul se plineşte cu chipul de icoană blestemată a Anei, şi în urechi începe să-i zică de jale glasul amorţit al mame-sii. Câtu-i de ostaş, dar i-a rămas sufletul de copil şi foloseşte plânsul ca să-şi răcorească sufletul de patimă.

— Mă frate-meu, ce te pierzi aşa cu firea?

E domnul sergent Butucea, care şi-a făcut

patul în noaptea aceea tot pe platformă, de partea cealaltă a chesonului.

– Ia, gândurile, domnule sergent.

Trenul s'a oprit într'o gară. Nu se știe când va pleca. Nu-l doare nimic și totuși se svârcolește pe loc. Și așteptarea asta parcă se întinde cu noaptea fără sfârșit.

– Ți-ai lăsat acasă ibovnica?

Sergentul a pus degetul pe rană. El răspunse mincinos.

– Mă gândesc la mama.

– Minți, mă frate-meu, minți... Nici mama, nici copiii nu-ți alungă somnul și nu-ți topesc firea...

Trenul se smucește odată înainte, odată înapoi, se sgâlție din toate încheieturile și în fine pornește hurducat. Acum a amuțit și domnul sergent Butucea. Ciudat om! Nu știe de unde să-l ia. Aspru la treabă, scump la vorbă. Și iată, cum noaptea-i schimbă mintea, firea și năravul. Stă bucuros la taină și povestește mult. A dibuit și durerea lui. Se chinue, ce-i drept... dar parcă așa se cuvine să se chinue. Intunerecul din lături, stelele de pe cer... toate, toate fac un joc ciudat. Ochii ațipesc, dar mintea rămâne limpede. Gândurile joacă în salturi mari dela șinile lucii și până la stelele sclipitoare. Noaptea, drum de lumină și de întunerec. Parcă sufletul lui nu merge înainte cu trenul. Pleoapele au schimbat parcă macazul șinelor pentru haltele văzduhului. El se perpelește în nemișcare pe scândurile vagonului, și în urechi îi zice ușor cântecul de pe prispa casei. Trenul poate s'a oprit, dar cerul, ca o apă întinsă îl duce plutind. Poate așa-i moartea. Să plutești mereu, mereu... să plutești pe urma ochilor dragi, cu cântecul mamei în urechi, să mergi pe urma ei până când stelele de pe cer își pierd coloarea, orizontul devine roșiatic și păsările cântă deșteptarea.

– Durmiși, mă frate-meu? – Il trezește sergentul Butucea.

– Mă luai cu somnul...

Tudor se înfurie. I s'au vătămat simțurile.

– Bine faci... ține minte dela mine o vorbă: în război nu moare decât ăl fricos...

Lui Tudor îi este a zâmbi. Iată ceva de care nu se temea: moartea! Parcă o și dorea puțin. Prea-i era sufletul otravă...

– Frica, mă frate-meu, e începutul morții.

– Ce spui, dom' sergent?

– Da. M'a 'nvățat un domn colonel dela brigadă... Cu frica omul începe să-și piardă din suflet... și se tot pierde încet, încet, până ce se sfârșește...

La prima oprire Tudor s'a repezit furiș la fântână să se spele. Să știi că i s'au vătămat simțurile. Să știi că l-o fi blestemat. Ce Dumnezeu, merge la luptă!.. și merge la luptă slab ca un copil. Trebue să rupă cu vraja de-acasă, altfel – vorba sergentului Butucea – este pierdut. Pas de te luptă așa cu gândurile aiurea! Te găsește inamicul numaidecât...

C. Mihăescu: Țărani

Și un necaz îi cuprinde tot sufletul. Trebuie să rupă cu ceea ce a rămas înapoi. Tot răul dela ea i se trage, dela Ana. Pe cer a rămas o stea. Ea îl va vindeca, ea îl va răzbuna. Se așează pe bancă în gară. Scoate din buzunar o carte postală și creion. Ii va scrie una, să-l țină minte toată viața. Să se răcorească și să-și întremeze sufletul.

Ano,
N'ai venit la casa mea...

Și se gândi la casa lui privind cerul.

Și mă logodii c'o stea...

Nu-i plăcea viersul. Suna frumos la ureche, dar nu era aspru în deajuns. Asta-i păcatul lui!

Ano,
N'ai venit la casa mea
Și mă logodii c'o stea...

Asta-i jale, și jalea-i bunătate. Trebuie să fie rău, altcum... vorba sergentului Butucea. Sufletul lui rânjește. E mare bucurie să-ți furnice răzbunarea pe sub piele. Răzbunarea! Să-și amintească de răzbunare înainte de a-și potrivi mâna pentru scris. Prin răzbunare să-și ușureze mâna și să-și veselească sufletul. Deci:

Ano,
N'ai venit la casa mea
Şi mă logodii c'o stea...

Sufletul lui rânjeşte de mulţămire. A găsit viersul pe potrivă.

Lacrimă n'oiu face lac,
Că de-acum nu sunt burlac...

Citeşte toate patru stihurile. Poate fi mulţumit. Dar parcă are o sfiială. Dacă o durea-o prea tare batjocura? Tudor se înfurie pe el. Va să fie om tare. Se duce la război, nu la petrecere! Dar când se bage cartea în cutie, se răzgândeşte. Se întoarce la vagon. Cât e de slab! Un prăpădit. Îşi aminteşte din nou: război, teamă, moarte... Şi deodată, în el izbucneşte tot necazul. Nu vrea să moară!

A trecut pe lângă el un camarad.

– Mă frate-meu, aruncă tu la cutie scrisoarea asta.

Ostaşul o ia şi Tudor îl urmăreşte cu ochii. Il vede cu scrisoarea în mână, citind-o, şi e mulţămit. Va vedea şi altul cât e de crunt în răzbunare...

*

Până în două zile toţi soldaţii plutonului aflaseră că soldatul Tudor Preoteasa avea mare îndemânare la condei, ca un scriitor din cancelarie, şi dar la viers, să zici – nu alta – că l-a făcut maică-sa cu un lăutar. Camaradul cel cu pricina era în friguri de dragoste, şi când s'a ordonat repaus a venit la el cu roaga:

– Mă frate-meu, scrie-mi tu aşa o carte... ştii tu cum... o carte să 'ncerc sufletul din ea, să-l văd e de credinţă.

Şi Tudor, care pe nevăzute cunoştea sufletul camaradului, s'a aşezat pe roata chesonului, a scos plaivazul şi a dat drumul amarului din el. La plecare omul a cunoscut isprava şi l-a cinstit cum se cuvine, cu două ţigări.

Pe urmă altul:

– Mă vere, m'a cuprins aşa o jale după copii...

Şi l-a cinstit cu un sfert dela cârciuma din dosul gării. Şi aşa azi, aşa mâine, se strângeau la oprirea trenului camarazii în juru-i, ca oamenii la coşul moarei. Şi aşa azi, aşa mâine... ba o ţigară, ba un ban de doi lei... băiatul începuse să câştige binişor. Nici nu-şi putuse închipui vreodată c'o să poată aduna bani cu scrisoarea lui frumoasă învăţată la şcoală, şi cu darul lui la viers moştenit dela mamă-sa. Dar când a venit la el sergentul Butucea să-i spună ce i-a spus, atunci şi-a dat seama că înţelepciunea omului stă în faptă, nu în gând.

– Bine mă, frate-meu, să aflu eu dela alţii că eşti maistor la cântec?

Tudor s'a simţit cinstit de lauda superiorului şi de vorba lui prietenoasă.

– Păi, eu fac avere cu tine...

Şi atunci Tudor află că sergentul Butucea e tipograf de meserie, că o să tragă în tipar cântecele lui în cărticele mici, ca să le vândă cu preţ bun... şi amândoi o să se umple de parale.

Noaptea, pe platforma vagonului, Tudor priveşte cerul înstelat. Dragostea lui pentru Ana acum se lasă cu necaz şi cu dor de răzbunare. Se va îmbogăţi, aşa cum spusese sergentul Butucea. Inainte să plece în armată, un văr, tot din Amaradia, il chemase la oraş, să se facă precupeţ cu cobiliţa. Dar lui îi era drag să intre acar la gară. Asta, pentru Ana! Că acar eşti domn la serviciul tău, şi stai şi acasă cu femeia care ţi-e dragă.

Tudor îşi întoarse gândul cu necaz, de-acasă. Chipul ei? Suliman... Sufletul? Cursă!.. Vorba? Minge!.. Dar şi în el vorba nu mai porneşte din buze, ci par'că din dinţi, din dinţii otrăviţi ca la năpârcă. O bucurie răutăcioasă îi mângâie sufletul, şi bucuria îi sună în ureche ca viers îndrăcit:

Ano, Ano, suflet-Iudă,
N'ai voit să mi te cer
Şi-am tunat cu scârbă 'n voi
Azi mân carul de pe cer.
Tu mâni carul ăl cu boi...

Şi şi-a dat seama că viersul te ajută nu numai la negoţ, dar te mai ajută să fii şi om al dracului.

*

Aşa l-a găsit atacul inamic, noaptea, într'o groapă de obuz, cu ochii la stele, cu mii de planuri în minte şi cu un singur amar în suflet. Sergentul Butucea avea o vorbă: mai sunt şi alte daruri pentru suflet, nu numai iubirea... uite, slava, averea...

Aşa trebuia să fie. Va scrie el cânticele multe, şi toate de dor, şi toate pentru ostaşi... că mai amărît neam de oameni ca ostaşii nu se află pe pământ.

Da, slava şi averea! Prin slavă omul îşi întinde sufletul roată, cât roata cerului; iar cu averea îţi cumperi tot, şi cinste şi dreptate, şi pământ...

Aici par'că i s'a împăienjenit auzul. Să-şi cumpere el zece pogoane de pământ, să nu mai lucreze în dijmă... Frumosu-i cerul şi mare-i, Doamne!.. dar par'că nu atât de frumos şi atât de mare ca zece pogoane de pământ. Atunci o să vadă, Ana... Cum o să alerge după el!.. şi el o să-i răspundă în batjocură:

Rugai gândul,
Rugai vântul,
Sufletu-ți să-l semene...
El căzu de cremene.
Atunci,
Il strânsei de pe hotar
Il băgai în buzunar
La tacâm pentru amnar...

Tudor râde ușurel. Viersul a ajuns acum patimă.

Mintea lui parcă-i treierătoare. Bate intr'una, bate tot ce ascunde bob curat... și bob curat găsești oriunde, și în negura dorului, și în sclipirea batjocurei...

Il băgai în buzunar
La tacâm pentru amnar...

Tudor râde ușurel, dar râsul din buză s'a făcut una cu tremurul din buza gropii. Oare ce să fie? Părere sau adevăr? Băiatul s'a ridicat în picioare și-și duce roată privirea, așa cum stă scris la carte. Nimic. Azi dimineață a zărit patrule inamice pe creasta din față. S'au și tras focuri de mitraliere. E lumină pe cer, dar acum o barieră de ceață ușoară oprește vederea până în poziția inamică. Nu se văd nici patrulele noastre. El știe care-i rânduiala. Tir de artilerie, pe urmă atacul infanteriei. Se și vede cu arma în mână, simte parcă și grenadele grele...

Tudor se întoarce la loc în groapă și dă să-și innoade gându, dar în buza groapei cutremurul crește.

– Mă, ce să fie?..

Nici armă, nici tun, nici mitralieră. Băiatul ascultă cu tot sufletul în urechi.

– O fi ropot de cavalerie...

Intr'adevăr, parcă dudue un tractor.

– Asta-i bună... gândește el, bună pentru un cânticel ostășesc.

Și imediat trage gândul în viers:

In tranșee, vânător,
Să n'ai inima tractor...

Că va trebui să scrie cărticele cu toate isprăvile și vitejiile ostășești... Dar gândul îi tremură în minte ca pământul în pereții gropii. Asta nu-i a bună. Se pregătește ceva... ceva neobișnuit. El a mai luptat, cunoaște glasul de război al mitralierii, al focului de armă... dar acum pământul se clatină, ca și cum l-ar bate cu pumnii. Tudor se ridică din nou, dar n'apucă să se dumirească și deodată i-a apărut trupul deșirat al sergentului Butucea.

– Sticla de benzină, frate-meu...

Și iute mai departe, la ceilalți camarazi. Aude tot mai depărtat:

– Sticla de benzină... sticla de benzină...

Tudor s'a luminat acum: veneau carele. Așa e. Uruitura s'a prefăcut în urlet. Păreau haite de lupoaice înfometate. Mintea lui era însă limpede ca apa din izvor. Când și-a tras arma în bandulieră, ca la carte, a simțit inima sub cureaua încinsă. Acum aude deslușit sgomotul de fierărie. Par'că s'ar răsturna căldări după căldări. Tudor s'a trântit cu burta la pământ. E gușterița dela fântâna din ogașul mare. Sufletul lui prinde a râde. Doamne, ce o fi cu el... Așteaptă inamicul și lui îi este a râde. Doamne, iartă-mă, cum să nu râzi?.. Inamicul vine cu cetăți de oțel și tu aștepți c'o sticlă de benzină! Asta așa s'ar putea cânta:

Frunză verde, apă caldă,
Nu tu armă, nu grenadă...
Și-apoi verde, apă lină
Plec la luptă cu benzină...

Când le-o povesti în sat, nimeni n'o să-l creadă, mai ales bătrânii cei din războiul celălalt.

– Măi frate-meu, dă-mi foaia ta de cort...

E tot Butucea, întors acum pe burtă. Tudor se supune, coboară în groapa lui, ia foaia de cort, o face sul, și din nou pe burtă, o duce sergentului. Acum s'au strâns și ceilalți camarazi. Adevărat roi de șopârle!

– Măi fraților, voi după mine, poruncește Butucea. Eu m'arunc în spatele mașinii și-arunc

Troiță

foaia de cort peste ochian. Atunci, săriţi cu benzina...

Glasul sergentului e altul. Şi alt om e acuma, tipograful negustor. Tudor îşi înseamnă şi asta. Mintea lui par'că-i răboj. Toate le încrestează... până şi privirea lunii de pe cer, o lună cum n'a mai văzut, prinsă într'un cerc de nori ca o grenadă în pumn.

Deodată o cetate cenuşie s'a desprins din negură şi înaintează spre ei. Acum cutremurul din pământ umple văzduhul tot. Au început să bată şi tunurile, să bată şi toaca mitralierelor. Bate şi inima lui în pământ, bate şi luna în căldarea cerului. S'a pornit treierătoarea lumii. Dar mintea-i e limpede şi curată ca lumina nopţii. Vede pe sergentul Butucea înaintând fuga, fuga, în coate, cu foaia de cort după gât. Tudor îl urmăreşte cu sufletul în buze. Şi aceeaşi simţire, că mintea lui e mai luminoasă ca oricând. A dispărut sergentul. El însă nu se teme. Ii cunoaşte isteţimea. Şi, deodată, îl vede căţărat sus pe maşină, cu foaia de cort în mână. Sufletul lui Tudor prinde a râde. Cum să nu râdă? Foaia de cort a căzut peste botul carului.

Aşa făceau ei în şcoală. De intra unul mai târziu în clasă, ceilalţi, de după uşă, aruncau în cap cojocul şi pune-te cu bătaia... Trezeşte, mă!.. Singur a poruncit. Fiindcă tancul a luat-o în neştire. Atunci, fără nicio comandă, simte cum se ridică, cum se caţără pe maşina de oţel, cum scoate sticla din buzunar, cum o sparge... Ceilalţi fac la fel. Ii vede şi îi simte. Deodată o pălălaie de foc a umplut cerul. El se trage înapoi. Mitralierele ciocănesc într'una, tunurile bat, dar maşina s'a oprit. Tudor aleargă în adăpost, se întoarce cu un braţ de paie. Iute cu ele în foc. Pălălaia s'a întins până la cer. Ce bine că mintea lui e atât de limpede! Mai frumos ca asta în viaţa lui n'o să mai vadă!

*

Lupta s'a pierdut apoi în vis înfricoşător. A mai văzut desluşit capacele de oţel ridicându-se şi printre flăcări apărând chipuri înnebunite de spaimă şi mâni întinse către cer. Pe urmă intreg câmpul n'a fost de jur împrejur decât flăcări. Parcă ard cazane de smoală şi pucioasă. Nu, mintea-l înşeală... Sunt şoareci scăpaţi din curse aprinse. Şi acum flăcările s'au prins în hore nebune. A înţeles... cugetele necurate caută scăpare din lacul de smoală al Iadului unde, cum spune la carte, viermele nu moare şi focul nu se stinge. Oare Iadul să fie?

Lângă el curge un râu negru. Poate e numai umbra râului. De unde o veni şi unde s'o duce?.. Cu ce putere desparte el lumea în două?.. Lumea, sau umbra lumii?

Departe, parcă de cealaltă, se tot prăbuşesc cu mare cutremur stânci, cad ape potopite, ard codri, se dărâmă cetăţi. Departe, parcă de cealaltă parte...

Oare, Iadul să fie?

Departe, parcă de cealaltă parte, se sfărâmă oase între dinţii fierăstraielor... se smulg limbi, limbi din carnea trupurilor, cu cleşti de fier... Departe, parcă de cealaltă parte...

Oare, Iadul să fie?

Pe cer s'a întins zăbranic negru. Nici lună, nici stele, nici zori de dimineaţă. Numai umbre ce bâjbâiesc şi lumini răsleţite, care se înalţă şi se scoboară. Poate îi caută cineva cu felinarul... Ba nu, sunt inimi aprinse căzute din trupurile umbrelor. Toată valea e plină de surzi, muţi, paralitici, orbi. Deodată hora nopţii se opreşte.

– Frate-meu... frate-meu...

Tudor se dumireşte. Bâjbâiesc pe lângă atelierul Satanei.

– Frate-meu... frate-meu...

Tudor cunoaşte după glas suferinţa omului viu, a omului în care n'a pătruns încă duhul nopţii. El dă să se ridice, dar nu izbuteşte. Nu-l doare nimic, ia-u slăbit însă puterile.

– Frate-meu... frate-meu...

A recunoscut glasul sergentului Butucea. Acum, fie ce o fi... Picioarele nu-l ajută, dar mâinile îi sunt bune. Să-şi facă drum cu coatele şi cu pieptul.

– Frate-meu... Frate-meu...

Pe Tudor începe să-l doară capul... capul sergentului Butucea, din care curg creerii ca ceara din lumânările strâmbe.

– Impuşcă-mă, frate-meu... Trage cu grenada 'n mine, să sfârşesc odată cu suferinţa.

Tudor şi-a dat seama. Ăsta-i Iadul. Numai umbre... şi printre umbre, carnea crudă pentru suferinţa veşnică.

– Scoate granada din buzunar, frate-meu...

In mintea lui Tudor a tresărit o lumină. O lumină dela altă poartă, o lumină care parcă ştie să jelească.

Maică, maică...
Fă-ţi din suflet buzunar
Şi-l plineşte cu avut.
Gândul meu de aşternut
Lăcrimioarele ştergar...

El ştie ce trebuie să facă. Să ia pe sergentul Butucea în braţe şi să-l ducă de aci, dela prispa Iadului, departe... până la prispa lor, acasă în Amaradia. Opintindu-se a izbutit să se întoarcă,

Acum se târăşte pe spate până ce ajunge cu mâinile la grumazul rănitului. Binişor, binişor, îl ridică şi-l lasă pe pieptu-i ca pe o pernă. Ca prin vis aude:

– Impuşcă-mă, frate-meu...

Dar Tudor începe să-l legene uşor:

Dumnezeu, mă Tudorel
Te-a pus toartă la inel...

Şi parcă minunea s'a făcut. In sufletul lui simte o duioşie necunoscută. A ascultat de mumă-sa. A făcut din gând aşternut, şi din lacrimi ştergar pentru tovarăşul lui. Tudor prinde a zâmbi. Tovarăşul lui... Iată că de data asta, gândul aşternut îl poartă ca o apă întinsă. Se găseşte în gară, stă de vorbă pe platforma vagonului. Da, da... acolo este. Au apărut şi stelele pe cer. Dar alta îi e vorba. A uitat de slavă, nu-i mai trebuie bogăţie... Parcă ar vrea să plângă şi nu izbuteşte.

Tudor se dumireşte. Se găseşte la vama văzduhului, unde omul cu minte lasă toate ispitele, ca să-şi curețe sufletul. Da da... vindecat de ispita slavei şi a bogăţiei...

Cum trece timpul cântând! Iată-se la fântâna din ogaşul cel mare, acolo unde a aşteptat pe Ana. Cât a fost de rău! Cum a batjocorit-o în fel şi chip!.. Azi îi plânge de milă. Fiindcă acum se găseşte la altă vamă, la vama iertării păcatelor altora, ca să i se ierte şi lui păcatele. Plânge de mila ei... Cu sufletul el păşeşte pe prispa casei. Aci e cea din urmă vamă. De aci înainte începe împărăţia lui Dumnezeu. De aci înainte nu mai este nici întunerec, nici durere. Acum porneşte Tudor încet, încet, suflet purtând, suflet ca mama ce-şi poartă copilul la botez... iar în urechi îi sună tot mai îndepărtat, în pas de cadenţă militară:

Căzu negura şerpar... căzu negura şerpar... ca cerneala în pahar... ca cerneala în pahar...

NOCTURNĂ

de VIRGIL ŞOTROPA

**Işi fredonează 'n balta 'ntunecoasă,
Broaştele, partitura milenară...
Şi'n timp ce triburi arta-şi desfăşoară,
Cortină, seara 'ncet-încet se lasă...**

**Arpegii curg andante 'n noaptea clară
Şi 'n linîştea adând misterioasă
Câte o notă gravă, maiestoasă,
In visătorul ritm, încet, coboară...**

**Sub cerul de făclii strălucitoare
Intreaga fire, obosită-adoarme...
Doar vântul, solitar, în depărtare,**

**Sunând din trâmbiţele-i diafane,
Mai poartă, ca ecou din vremi primare,
Murmurul stins al tainicelor game...**

PEISAJ DE IARNĂ

de VIRGIL ŞOTROPA

**In miezul zilei satul tainic doarme...
Nici un cuvânt nu-i tulbură visarea,
Nici un drumeţ nu-i bate azi cărarea,
Nici un ecou nu-i, liniştea să-i darme.**

**Căruntă, neaua, împânzit-a zarea,
In van încearcă pânza să i-o farme
Slăvitul soare... vechile lui arme
Zadarnic luptă, rece li-i chemarea...**

**Dar, dacă iarna-şi aşternu hlamida
Imensă, albă, dela munţi la mare,
Iar ghiaţa-şi scânteie pe lac oglinda;**

**Râzând de-a vremii aspră îngâmfare,
Doi pui de raţă, învingând obida,
In curtea şcolii, fac bae de soare.**

IN ANUL DOMNULUI 64...

de EUGENIA MUREȘANU

Mucenicilor li se pregătesc vestminte și îngerii le și țin pe mâini. (Tertulian).

Rufia, sclava nouă din Corint, intră în cubiculum spre a spune stăpânei sale că e așteptată de vestiții lapidari iudei trimiși de Nauplius Senicio.

In fața unei oglinzi mari de argint, patru sclave stăteau în jurul frumoasei Umbria, intrecându-se fiecare în a da ultima expresie figurii. Știau cât de mult ține nobilul Nauplius Senicio la tânăra lor stăpână încât i-ar fi pus la picioare tot aurul din Dacia pentru o singură privire...

– Pe fluerul de aur al Izidei, spuse una dintre sclave, Febus însuși te va invidia. Un fir de alb de Melos și obrajii vor întrece trandafirii de Poestum...

– Arcul sprâncenelor e perfect. Acum ochii întrec în strălucire văpaia neagră a agatei...

– Doar un picur de balsam și cinamon și floarea de lotus care e stăpâna mea, va orbi de lumină și parfum Poarta Capena...

In clipa aceea ele observă prezența sclavei din Corint. Aceasta anunță pe cei doi lapidari iudei ce așteptau în atrium. Toate glasurile amuțiră. Răceala nelămurită a corintencei nu le era pe plac. Insăși Umbria vedea în privirea ei un glas mut de împotrivire și aspră cercetare. Și totuși se simția atât de împăcată în preajma ei. I se părea straniu ca o sclavă să fie atât de umilită în ținuta ei mai curând de matroană decât de om cumpărat pe bani. Ceva nelămurit, o tristețe streină i se lăsa ca o aripă rănită peste moleșeala plăcută a a trupului.

Știa că privirea corintencei a prins fiecare amănunt. Micile chisele de fildeș cu farduri și funingine pentru sprâncene; àcele cu figurine deale Venerei și Abundenței din părul stropit cu praf de aur; peplum-ul acela străveziu din văl alb de Indus prin care trupul se isca nelămurit ca o coloană șerpuitoare de fum.

– Și chiar acum...

Se ridică din fața oglinzii cu un fior ușor de vină și trecu în atrium. Lapidarii iudei își deschiseră cutiuțele de mărgean cu inele și șiruri de mărgăritare, jucându-le pe degetele resfirate. în zarea spetezelor de lumină ce țâșneau prin compluvium.

– Pe Iehova, spuse unul dintre ei, intinzând Umbriei un șir de mărgăritare. Acest linum e făcut anume pentru mărita voastră frumusețe. Insăși Augusta l-ar râvni!

Umbria trecu printre degete șirul de mărgăritare. Era ceva vrednic de gâtul unei Auguste... Șirul cobora spre piept inodat într'o camee cu un Amor călare pe un leu, care arunca tot felul de lumini. Intr'adevăr, lapidarii ca de obicei, se arătaseră credincioși nobilului Nauplius Senicino, aducându-i astfel de mărgăritare lucrate de cei mai vestiți meșteri. Ea se văzu deodată în litiera cu stâlpi de argint purtată de cei opt sclavi capadocieni, îndreptându-se pe via Appia, spre Poarta Capena, acolo în raiul femeilor elegante, printre mirți și chiparoși.

De afară se auziră pași grei răsunând pe lespezile de marmoră. Un detașament de 10 soldați se năpusti în atrium.

– Salut, vorbi decurionul. In numele Cezarului suntem trimiși să arestăm pe greaca din Corint care se află în casa aceasta. Trimiteți să fie adusă îndată în fața noastră.

– Care e vina ei? întrebă Umbria.

– E creștină și întreține legături cu sclavii din casa imperială unde a fost văzută ducând anumite scrisori.

– E prea nobilă ca să facă vreun rău, răspunse Umbria. Pare mai curând gata să sufere decât să se răsvrătească. Să vie Rufia, porunci ea unui sclav.

Simți nevoia de a-i lua apărarea. Un alt glas, strein de ea, plin de înfiorare, se ridicase cu împotrivire, deodată, gata de luptă. Intinse lapidarilor șirul de mărgăritare, cari, cu o mișcare de teamă, se grăbiră să-l pună în cutiuțele de mărgean.

– Creștină? Și ce se numește creștin, întrebă ea, simțind cum crește în adânc un început de dor și neștiută fericire.

Ii răspundea decurionul:

– Sunt cei cari se închină la lemnul unei cruci; care adoră un cap de măgar și beau sânge de copii.

Unul dintre lapidari părea că știe mai mult.

– Sunt stricători de lege, vorbi el. Sunt dușmanii neamului omenesc. Au făcut din fiul teslarului din Nazaret un Mesia și-au asmuțit lumea cu învierea lui.

Vorbele pline de ură ale lapidarului fură curmate de intrarea sclavei. Intrase liniștită, cu chipul închis într'o paloare stranie, în care Umbria zări lumina unei frumuseți neomenești. Căută să-și amintească de ceeace i se păruse tot timpul atât de neobișnuit să vadă în purtările unei sclave. Apoi vru să stoarcă ea însăși mărturisirea grozavă depe buzele corintencei care nu părea deloc mirată că se află în fața unor oameni înarmați.

– Am auzit tot, vorbi împăcată în sine sclava. Eram în triclinium. Invățătorul nostru ne-a spus să nu tăgăduim. Și ridicând ochii spuse cu mândrie: da, stăpână, sunt creștină. Eu am primit credința dela Pavel din Tars, căruia i s'a arătat Hristos cel înviat din morți, când el mergea spre Damasc să prindă pe toți creștinii și să-i aducă legați la Ierusalim. Acest Hristos a murit răstignit pe cruce și a înviat a treia zi, înălțându-se apoi la cer în fața a 500 de ucenici. Prin minuni El a arătat că e Fiul lui Dumnezeu care s'a făcut om ca să mântuiască lumea.

Lapidarii amuțiseră. O putere dumnezeiască parcă se coborîse în făptura umilă a sclavei. Nici unul nu îndrăsni să-i curme vorbirea. O priveau toți acum cu temere. Doar Umbria îi prinse înfiorată firul acela aprins din ochi, care o lega într'o singură clipă de taina altei lumi.

Și ciudat. Sclava făcu un semn în aer pornind cu degetele împreunate dela frunte... Un

S. Hedin: In extaz

semn de lumină, gândia Umbria. Semnul care mă va lega de ea mereu...

Dar decurionul nu avea vreme de pierdut.

Porunci sclavei să treacă înainte, sub paza soldaților. Umbria nu mai auzi decât ordinul:

– Să fie dusă la închisoarea pretoriului.

Și semnul sclavei plutia în aer, arzând ca un rug în ochii cu bucurie neîncepută a Umbriei...

*

Hotărîrea fu repede luată. Cineva-i spunea că acel necunoscut Hristos va deschide în viața ei un drum cu alt înțeles; că acel lemn al crucii îi va întinde brațele cu puteri mereu noi și că acești creștini despre care decurionul spusese că adoră un cap de măgar și beau sânge de copii, sunt făpturi deosebite.

Ajunse la casa lui Nauplius Senicio. Auzi din triclinium murmurul moleșitor al flautului și citerei și voci făcând libațiuni pentru împărat și zei. Vocea sclavei stăruia în ea cu puteri mistuitoare. „Da, stăpână, sunt creștină. Eu am primit credința dela Pavel din Tars, căruia i s'a arătat Hristos cel înviat din morți, când el mergea spre Damasc să prindă creștinii...“ Și-apoi, deodată, alături, Semnul...

Se opri în atrium spunând unui sclav să cheme pe tânărul lui stăpân. Acesta veni îndată mirat că vede pe Umbria in casa lui.

– Pe Castor! – strigă el, azi ești mai frumoasă decât palida Iris, și ochii iți seamănă cu două pietre de Lydia. Lucius, prietenul meu care se află în trecere venind din Epir, va fi bucuros să te cunoască și...

Tânăra femeie il opri cu o mișcare domoală, rugându-l să-i dea ascultare. Avea atâta caldă rugăminte in glas și privire, că il induplecă îndată.

– Vreau să merg să vorbesc cu acea sclavă din Corint, ii spuse ea. Ajută-mi să pătrund până la ea la inchisoarea pretoriului, unde a fost dusă de către ostașii împăratului. Ea știe ceva despre unul Hristos care face minuni. Vreau să-i vorbesc...

Mulțumit că poate să-i stea în ajutor, patricianul ii dădu o scrisoare către pretorieni ca să-i înlesnească intrarea în inchisoare. Și zâmbi în urma-i. Știa că de câte ori apărea o zeitate nouă frumoasele patriciene își uitau pentru câteva zile de plimbările la Poarta Capena și apoi totul reincepea dela capăt până ce superstiția poporului descoperia o altă zeitate.

*

In inchisoare, unde mergea zilnic, Umbria primi invățătura creștină dela sclava ei. Aflase

Sf. Apostol Pavel

din gura soldaților că împăratul pregătea mari serbări la care vor lua parte și creștinii. Că acești creștini au otrăvit fântânile și au dat foc orașului și împăratul însuși vrea să asiste la pedepsirea lor. Că până acum au fost prinși o mulțime din acești oameni ciudați, dar capii răsvrătirii stăteau ascunși. Se bănuește însă că acel Pavel din Tars, care propoveduiește fără teamă învățătura creștină e undeva pe aproape, la fel unul cu numele Petru care se bucură de mare trecere în mijlocul creștinilor.

Corinteanca ii vorbise prea mult de Pavel din Tars, care cu mulți ani în urmă o botezase la Corint in casa lui Tit Iust, ca să nu dorească din toată inima să-l vadă. Voia să primească și ea botezul din mâinile lui, căci ea crezuse din prima clipă in Hristos cel inviat.

Rufia ii spusese să-l caute în casa unuia Lin care stă dincolo de Tibru și care o va duce inaintea Invățătorului.

*

Imbrăcată intr'un peplum de sclavă, Umbria se îndreaptă spre Calea Appia, de unde, traversând partea de miază noapte a orașului, ajungea mai repede dincolo de Tibru. După cum ii descrisese Rufia locul unde se afla casa lui Lin, știa că are de trecut prin multe primejdii – căci toate împrejurimile orașului erau bine păzite și oamenii Cezarului cercetau toate casele, pentru a prinde pe capii răsvrătiților. In timp ce grăbia în josul căii Appia, zeci de lectice ușoare treceau pe lângă ea, în cari femei frumoase culcate pe jilțuri de purpură răspândiau parfum de nard și lotus. Știa că printre sclavii aceștia sirieni sau capadocieni, îmbrăcați în haine roșii de lână, cu plăci de argint pe piept, erau foarte mulți creștini. Rufia ii spusese că noua invățătură pătrunsese până în casa cezarului, unde se găsiau mulți sfinți. Că mulți primiseră noua credință în urma citirii epistolelor lui Pavel din Tars... Că zi de zi sporea numărul celor atrași de Hristosul inviat și nimic nu putea să le smulgă credința în El.

Auzi in jur strigăte de Evode...

Acum toate i se părea, că au alt ințeles. Că două brațe răstignite se intind spre ea, smulgând-o din viața lâncedă de până acum, arătându-i drumul primejduit spre casa unde avea să găsească pe Pavel din Tars. Că Semnul acela de lumină o călăuzia prin fumul inserării, dându-i o împăcare deplină.

Deodată prinse aproape fără priviri chipul lui Nauplius Senicio care trecea pe lângă ea în lectica-i de cedru... I se păru o mască de ceară îngrozitoare din larariile unde zeii morți nu-i miș-

căseră niciodată inima. Și-și spunea: acest drum mă duce spre El; sunt brațele lui care se desprind depe lemnul crucii, e fruntea Lui mușcată de spini, despre care mi-a vorbit atât de mult Rufia... N'a fost oare o minune că inima mea l-a primit din cea dintâi clipă?

După mult umblet, găsi casa lui Lin, o casă scundă și sărăcăcioasă. Bătrânul ii spuse că Invă-tătorul va boteza în noaptea aceia într'un loc as-cuns și dacă vrea să-i audă cuvântul, să-l urmeze.

Și'n timp ce Umbria pășea în urma bătrâ-nului, îndreptându-se spre ascunzișurile de sub pământ, unde Pavel din Tars avea s'o boteze, se auziau în noapte răcnetele ingrozitoare ale leilor flămânzi închiși în vivarii.

STROFE DE TOAMNĂ

de I. V. SPIRIDON

**Toamna s'a lăsat peste câmpie
Lacom, ca o pasăre flămândă —
Doar tristețile din noi, la pândă,
Și-o doreau pe rană, alifie.**

**De prin crângul încă verde-aseară
A supt vlaga frunzelor de carpen
Și-a înfipt colț veninos de șarpe'n
Glesna visului de astă vară.**

**Toamna — cioclu hâd — și visătorii
Și-au schimbat inelele nuntirii.
Undeva în cerul amintirii
Și-au țipat plecările cocorii...**

BUNICUL

de TEODOR CICEU

**Bunicul meu
Era un om mărunt,
Cu păr cărunt
Și crețe pe obraz.
Cu straie
De lână și de tort,
El era bun
Ca sfântul Nicolae.**

**Știa povești
Cu feți frumoși,
Cu hoți
Și cu strigoi.
Iar noi,
O ceată de nepoți
Gălăgioși,**

**Atâtea seri
Am zăbovit cu el
Prin alte țări.
Și nu prindeam
De veste,
Cum ne fură
Firul din poveste,
Ci adormiam pe rând
Cu moșu 'n gând.**

**Și, cu mândrie
Ne spunea din când în când
Și poezii de vitejie,
De demult.
Doamne, drag îmi era mie
Să-l ascult!**

Traian Bilțiu-Dăncuș: Pastorală

Incercări de reunire a bisericilor

de EMIL NICOLESCU

Prin desbinarea dela 1054 s'a rupt cu desăvârşire legăturile intre biserica de Răsărit şi cea de Apus. Pentru revenirea la raporturi de frăţietate şi bună înţelegere s'au făcut mai multe încercări, atât dintr'o parte, cât şi din cealaltă. La început, până la mijlocul sec. XIII, iniţiativa a pornit din partea papilor, cari nu se împăcau cu gândul, ca răsăritenii să nu li se supună jurisdicţiei lor. Iar mai târziu au făcut încercări similare unii împăraţi bizantini, îndemnaţi însă de consideraţiuni politice, sperând in chipul acesta să obţină ajutor militar dela apusenii coreligionari împotriva tot mai ameninţătoarei primejdii ce venea din partea semilunei turceşti. Astfel fiecare parte urmăria interese meschine şi nici decum intronarea adevăratei păci in biserica lui Hristos cea „una", bazată pe unitate de convingeri dogmatice şi pe dragoste curat evanghelică, de frate. De aceea s'au şi incheiat numai simulacre de unire, pe cari Răsăritenii nu le-au recunoscut nici odată, cu toate presiunile exercitate de împăraţi, intrucât nu erau făcute cu consimţământul lor.

Ca o ilustrare exemplară a spiritului in care înţelegeau papii să facă unirea şi a mijloacelor de cari s'au servit spre a izbuti, poate servi următoarea expunere a unor şedinţe ţinute in timpul imperiului latin de Răsărit. Acest imperiu fusese infiinţat de cavalerii porniţi in a treia expediţie cruciată, pusă la cale de papa Inocenţiu III. Dar în loc să meargă să elibereze sf. Mormânt din mânile Saracinilor mohamedani, dupăcum fusese fixat scopul, cruciaţii s'au îndreptat spre cucerirea Bizanţului, care a şi căzut in stăpânirea lor în primăvara anului 1204. Nemulţumindu-se numai cu inlăturarea regimului politic, cruciaţii au vrut să schimbe şi pe cel bisericesc. In acest scop cardinalul Petru Capuano a convocat in biserica sf. Sofii, in luna Decemvrie din acelaş an, atât clerul, cât şi mirenii din capitală la o consfătuire. Cu acest prilej delegatul papal a căutat să indemne pe Greci să se supună urmaşului sf. Petru, care le-a desígnat de patriarh pe Tommaso Morosini.

Auzind această comunicare şi înţelegând-o pe deplin abia din gura tălmaciului, in rândurile Grecilor s'a produs consternare. Uluiţi de cele aflate, la'nceput nici n'au ştiut cum să-şi exprime indignarea faţă de cele auzite. Dar revenindu-şi îndată, in numele lor a luat cuvântul monahul Ioan Mesarites, profesor de exegeza psalmilor, care s'a dovedit un vajnic şi neinfricat apărător al ortodoxiei, rostind cu o voce încă vibrândă de emoţie: „Bărbaţi romani şi câţi sunteţi adunaţi astăzi aici! Spuneţi-vă clar gândul inimii voastre şi precizaţi inţelesul cuvintelor. Voi aţi cerut Bizantinilor să se supună papei. In cuvântul supunere se cuprind însă două inţelesuri: unul de supunere spirituală şi altul de supunere lumească. După omul din afară noi avem de stăpân pe împărat, iar cu sufletul şi cu partea ascunsă a fiinţei noastre ne supunem patriarhului nostru Ioan. De aceea spuneţi lămurit: in care inţeles ne cereţi să ne supunem papei?"

Tălmaciul însă a refuzat să facă această precizare, repetând intr'una numai porunca de su-

punere față de papa. In cele din urmă, scos din sărite de calmul și insistența neînduplecată a monahului de-a obține o precizare, a trecut la amenințări, în asentimentul tuturor Latinilor prezenți. Mesarites însă a răspuns, fără să se intimideze când l-a văzut izbind cu pumnul în scaun: „Blăstămul cuvintelor tale să cadă asupra capului tău, sofist al adevărului!".

Pornită pe această cale, încercarea de-a impune Răsăritenilor n'a dus la rezultatul dorit, la o destindere a raporturilor încordate, la intronarea păcii și a unor legături de frățietate intimă între credincioșii celor două biserici. In loc de aceasta, tocmai dimpotrivă, raporturile au devenit și mai încordate. La aceasta a contribuit, pe lângă atitudinea, dacă nu brutală, în orice caz lipsită de tact, a cardinalului Capuano, ca și odinioară a cardinalului Umberto, și amintirea încă proaspătă și vie a jafurilor și atrocităților săvârșite de cruciați în fanatismul lor religios, cu prilejul ocupării cetății de scaun a lui Constantin cel Mare. Orbiți de ură, au devastat tot. In timp ce cetele însetate după pradă și pornite pe răzbunare s'au revărsat asupra orașului impodobit cu multe opere de artă, s'au comis cele mai oribile acte de cruzime. Multe comori din cele mai splendide au fost transportate în Veneția, între altele și caii ce se află până azi deasupra portalului principal al catedralei sf. Marcu. Evident, asemenea măsuri nu erau de așa natură încât să contribue la micșorarea urii Grecilor împotriva cuceritorilor.

Această situație a durat doi ani, când tratativele de unire au fost reluate, dar de astădată într'un ton mai împăciuitor, de către cardinalul Benedict și de însuși patriarhul Morosini. Intrunind din nou pe monahii din împrejurimile capitalei, în ziua de 29 Septemvrie 1206, cardinalul i-a somat să primească și să recunoască de patriarh pe cel trimis de papa, pomenindu-l în diptícele lor, căci altfel, făcându-se vinovați de nesupunere, vor avea de suferit efectele mâniei mai marilor lor instituiți de papa, care e capul tuturor bisericilor și astfel are dreptul de a hirotoni ori unde și pe cine voește. La aceasta monahii au răspuns prin acelaș purtător de cuvânt, Mesarites: „Prea Venerate, noi nu suntem nici nesupuși și nu ne împotrivim nici orânduelii apostolești și sobornicești, dacă până acum n'am pomenit în diptícele noastre sfinte pe patriarhul trimis de papa. Până am avut patriarh, l-am pomenit pe acela, iar nu pe altul. Cum însă el a murit nu de mult și cum încă n'avem alt patriarh, noi nici n'am pomenit și nici nu putem să pomenim pe un altul. Iar dacă-i adevărat că scaunul Romei are puterea, după canoane, să hirotonească patriarh și la noi, arată-ne acele canoane și noi ne vom supune".

Ca să iasă din încurcătură, cardinalul a recurs la o stratagemă sofistică, tinzând să încurce pe monahi printr'o argumentare indirectă, întrebându-i: „Nu este Roma catedra lui Petru, primul dintre apostoli?" – Istețul monah însă, care în timpul celor doi ani se înarmase cu dovezi luate din sf. Scriptură, din scrierile sf. părinți și din hotăririle sinoadelor, i-a replicat: „Nu, Prea Venerate! Cei doisprezece apostoli au fost trimiși de Mântuitorul Hristos să învețe în toată lumea și de aceea ei n'au avut scaune proprii. Căci cel care conduce într'un loc, cum ar fi și putut propovedui mântuirea în tot pământul?" Iar când cardinalul a căutat să-l combată cu exemplul lui Iacob, care a fost episcop în Ierusalim, deși era unul din cei doisprezece, monahul i-a răspuns, că acest Iacob, supranumit fratele Domnului, nu este identic cu Iacob al lui Alfeu, demonstrându-i în continuare că Linus a fost primul episcop al Romei și nu Petru, care s'a dus acolo spre a combate pe Simon Magul.

Sf. Simion și Sf. Sava

Pe atunci încă era crezută tradiţia cu Simon Magul şi urmărirea lui de către Petru. Această tradiţie a luat naştere dintr'o eroare a lui Iustin Martirul, care ar fi văzut în Roma o statue ridicată compatriotului său, cu inscripţia: „Simoni sancto deo“ (Lui Simon, Dumnezeului sfânt). Dar când în 1574, cu prilejul unor sepături făcute în locul indicat de Iustin, s'a găsit o statue dedicată lui Semon Sancu, un semizeu sobru, având inscripţia: „Semoni Sanco deo“, lumea şi-a dat seama de eroarea lui Iustin. Cu aceasta s'a năruit şi unul din stâlpii pe cari se răzima tradiţia despre activitatea lui Petru în Roma.

Cardinalul văzând că nu reuşeşte, a pornit pe altă cale: „Deci voi spuneţi că nu Roma este capul tuturor bisericilor?“ La care întrebare a primit răspunsul: „Cine spune aceasta, Prea Venerate? Ea este cap, dar numai al tuturor bisericilor subordonate ei, aşa cum Alexandria este peste cele de sub ea. Ea este şi prima, dar nu pentrucă e cea mai veche, ci pentrucă a fost capitala imperiului. Tot aşa şi scaunul din Constantinopol, devenind capitală, a întrecut pe cel din Alexandria“.

Cardinalul a mai riscat o întrebare: „N'a primit Roma puterea de a judeca pe toţi episcopii?“ Acum monahul i-a citit canoanele pe baza cărora s'a format obiceiul, ca episcopii să fie judecaţi de mitropoliţi, aceştia de sinod şi de patriarhul lor, iar patriarhul de sinodul propriu şi numai dacă vrea, poate apela şi la papa. Dar dreptul de a numi episcopi şi patriarhi in ţinuturile ce nu-i aparţin, nu-l are papa, conform canoanelor.

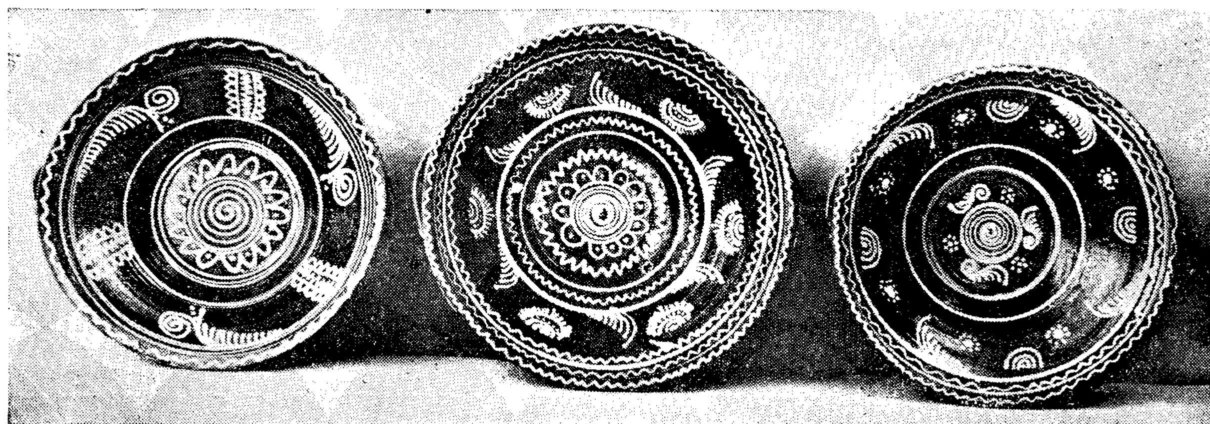
In faţa dârzeniei, cu care Răsăritenii işi apărau punctul lor de vedere, cardinalul şi-a pierdut răbdarea şi i-a numit nesupuşi, farisei, eretici şi bârfitori ai Latinilor. Şi pentruca cuvintele să-i fie mai cu efect, le-a însoţit cu un potop de insulte şi injurii la adresa conducătorilor bisericeşti şi laici ai întregului popor ortodox. In replică monahii au obiectat că nu se cade să acuze toate căpeteniile poporului pentru păcatele unor indivizi singuratici. Şi aceasta: „Pentrucă nici noi nu invinuim pe episcopii voştri, când vedem unele acte barbare comise de popoarele voastre inculte. Aşa b. o. sfintele noastre icoane sufăr tot felul de pângăriri din partea popoarelor voastre. E drept să atribuim aceasta vouă, învăţătorilor lor?“

Cu aceasta s'a terminat duelul oratoric, din el ieşind învingători Grecii. Reiese acest lucru clar din întrebarea delegatului papal, care în forma aceasta vrea să-şi mascheze înfrângerea, asigurându-şi tot odată o retragere onorabilă: „Lăsaţi vorba multă şi răspundeţi: Primiţi sau nu de patriarh pe cel trimis de papa?“

Dupăcum era de prevăzut din felul răspunsurilor primite în discuţiile avute, întrebarea s'a dovedit de prisos. Monahii refuzând categoric acceptarea patriarhului impus contra prevederilor canonice şi a practicei de până atunci, cardinalul le-a dat un răgaz de cugetare de patru zile. In realitate însă de acest răgaz n'aveau într'atât nevoie Grecii, cât mai ales Apusenii spre a aduna noi argumente pentru înfrângerea rezistenţei monahilor, cari prin iscusitul şi eruditul lor purtător de cuvânt s'au opus în mod aşa de demn tuturor încercărilor de a recunoaşte primatul papal, dându-şi pe deplin seama, că după această acceptare ar fi trebuit să primească şi celelalte inovaţiuni introduse în biserica apuseană.

Adunându-se iară în 2 Octomvrie, omul papei şi-a repetat propunerea. Iar în faţa noului refuz al monahilor cari nu voiau „să ajungă în primejdia de a se îndepărta de Dumnezeu şi să fie sub anatemă, cardinalul le-a spus că papa l-a trimis să instaleze pe patriarhul hirotonit de el în mod canonic. Monahii i-au cerut atunci să facă dovada că hirotonia s'a făcut după canoanele şi uzul din Constantinopol. In neputinţă de a face aceasta, agilul prelat i-a somat să facă ei dovada că papa n'a procedat in mod canonic. Monahii i-au citit numaidecât canoanele respective, demonstrându-i abuzul pe care intenţiona să-l comită. Iar la o nouă provocare de a-l primi pe Morosini, monahii i-au răspuns că nu pot consimţi la aşa ceva, nici chiar dacă papa ar fi de aceeaş credinţă cu ei, întrucât nici un patriarh nu se poate amesteca în cercul de jurisdicţie al unui alt patriarh. Această declaraţie a monahului Meserites s'a bucurat de aprobarea tuturor Răsăritenilor aflaţi de faţă. Dovedindu-se astfel că cele două concepţii sunt diametral opuse, atmosfera devenise apăsătoare. Drept aceea, convingându-se de imposibilitatea ajungerii la o înţelegere şi, deci, de inutilitatea continuării discuţiilor, patriarhul latin a ridicat şedinţa, exprimându-şi regretul că lumea răsăriteanu nu vrea să-l recunoască.

Chiar şi numai din această sumară expunere rezultă cum înţelegeau Apusenii unirea: impunând primatului jurisdicţional al papei. Dacă Răsăritenii ar fi recunoscut un asemenea primat, aceasta ar fi însemnat renunţarea la autonomia lor bisericească şi deschiderea largă a porţilor pentru primirea şi a celorlalte puncte diferenţiale. Că nici de astădată nu s'a întâmplat aşa, meritul îi revine acestui umil monah, dar înfocat apologet al rânduelilor bisericii sale, Ioan Mesarites.

CRONICA ECONOMICĂ

CAUCIUCUL

de P. L. MUREŞANU

Cauciucul natural, în starea în care a fost colectat sub formă de latex, nu se poate utiliza decât parţial în industrie, la lipit, etanşeizare... Forma industrială cea mai răspândită o constitue cauciucul coagulat. Acesta este o masă ce are o densitate egală cu unitatea, se înmoaie spre 200°C, este elastică – proprietate ce o pierde spre 4° C, sub zero devine rigidă, dar nu casantă şi îşi recapătă proprietăţile elastice spre 40° C. Se disolvă în diverşi solvenţi organici ca benzina, sulfura de carbon, esenţa de terebentină, iar alcoolul îl umflă fără să-l disolve, sub formă de soluţii fiind cu oarecari aplicaţii industriale. Vom mai semnala apoi importanta proprietate ce o are cauciucul: aceea de a se suda el însuşi. Pe această proprietate se bazează întreaga industrie a cauciucului. Pentru a-i elimina lipiciozitatea, a-i mări şi conserva calităţile de rezistenţă la rupere, elasticitatea şi rezistenţa în timp, se incorporează în masa cauciucului materii, între cari în primul rând vulcanizatorul şi acceleratorii. Din punct de vedere tehnic facem un proces asemănător aliajelor, adică dacă un metal este amestecat cu un altul, facem să-şi schimbe proprietăţile, îmbunătăţindu-le. Cazul de toţi cunoscut credem că este cel al oţelului.

Foarte mult timp operaţia de incorporare a diferitelor substanţe în masa de cauciuc n'a fost decât o operaţie empirică şi rolul diferitelor ingrediente era cu totul ignorat. Nu vrem prin aceasta să diminuăm rolul şi necesitatea practicei în această ramură industrială, însă toate acestea sunt mai eficace când sunt bazate pe cunoştinţe ştiinţifice rezultate din numeroase cercetări metodice. S'a ajuns azi la coordonarea şi aplicarea sigură a diverselor componente în masa de cauciuc, după natura produsului final ce dorim să obţinem, şi care în mod natural a dus la îmbunătăţirea proprietăţilor articolelor manufacturate.

Cel mai important dintre ingredientele adăugate cauciucului brut – şi totodată indispensabil – este sulful. Prin unirea lui – fizică sau chimică – obţinem o nouă substanţă, cu proprietăţi nouă. Cea mai importantă din punct de vedere tehnic este aceea că nu-şi mai păstrează dilatarea, adică supus unei întinderi sau deformări, imediat ce forţa ce o determina încetează să mai acţioneze asupra lui, îşi recapătă forma iniţială. Masa de cauciuc astfel transformată se spune că este vulcanizată.

Vulcanizatul nu mai este solubil în disolvanţii cauciucului brut; deasemenea nu se mai sudează cu sine însuşi; deaceea, se supune cauciucul operaţiei de vulcanizare numai după ce i-am dat forma definitivă a obiectului ce urmărim să obţinem.

Pregătirea materialului brut de cauciuc, pentru vulcanizare şi apoi punerea lui în comerţ sau în diversele ramuri industriale de care este legat, necesită o serie de operaţiuni pe care le vom indica foarte sumar.

Spălarea este necesară în cazul utilizării cauciucului silvestru, primitiv exploatat. Operaţia se face prin trecerea cauciucului înmuiat în puţină apă caldă între cilindri de laminoare – sub ploaia unui curent de apă. Cauciucul spălat se usucă în vid, sau mai bine într'un curent de aer cald.

Se trece apoi cauciucul la *masticaj*, între laminoare orizontale, încălzite sau răcite printr'un

curent de apă, după caz. Masa astfel frământată devine plastică și gata pentru a se *amesteca* sau *încărca* cu diverse substanțe, în scopuri bine definite.

Incărcătura cauciucului este compusă din sulf, acceleratori, coloranți, sau alte substanțe, ca albul de zinc, litofonul, caolinul, carbonatul de magneziu, negrul de fum, apoi facticele și regeneratul de cauciuc și chiar unele impurități rămase în masa de cauciuc la prelucrarea latexului; de aceea modul de tratare și transformare în produsul comercial, la inceputul industriei cauciucului avea un foarte mare rol. Natural cunoașterea acceleratorilor sau ultraacceleratorilor, de natură organică sau minerală, apoi a acelor ingrediente ce măresc plasticitatea – făcând mai ușoară confecționarea articolelor de cauciuc – a acelora ce măresc rezistența la tracțiune și la îmbătrânire, sau micșorează porozitatea, mărind densitatea, il pigmentează, dând culoarea dorită. etc., contribue la imbunătățirea calității insăși, nu numai la accelerarea vulcanizării.

Amestecul este supus operației de *calandrare,* prin care cauciucul se trage în foi subțiri, în vederea confecționării obiectelor.

In fine *cauciucajul,* operație la cari sunt supuse țesuturile spre a le acoperi sau impregna cu un strat de cauciuc, se face prin intinderea pe țesut a unui strat de soluție de cauciuc disolvat.

Confecționate astfel diversele obiecte de cauciuc sunt supuse, unele direct altele în mulaje, operației de vulcanizare, la rece sau la cald.

Vulcanizarea la *cald* își are inceputurile in incercările lui Ch. Goodyear, dar cari nu s'au soldat cu rezultatele dorite, deși descoperitorul își ia și un brevet împreună cu tovarășul său de lucru, N. Hayward, la anul 1844, asupra amestecării sulfului in cauciuc și asupra incălzirii lui pentru a-i îmbunătăți calitățile.

Tot acelaș lucru se spune de englezul Th. Hancoch, care încă din 1843 și-a brevetat descoperirea de-a mastica cu valțuri încălzite cauciucul și apoi de a inmuia în sulf topit, la 130°C., obiectele confecționate.

Din aceste incercări, cu contribuția a numeroși alți tehnicieni a rezultat procedeul de vulcanizare la cald, care constă în amestecarea cauciucului prelucrat, cu sulf.

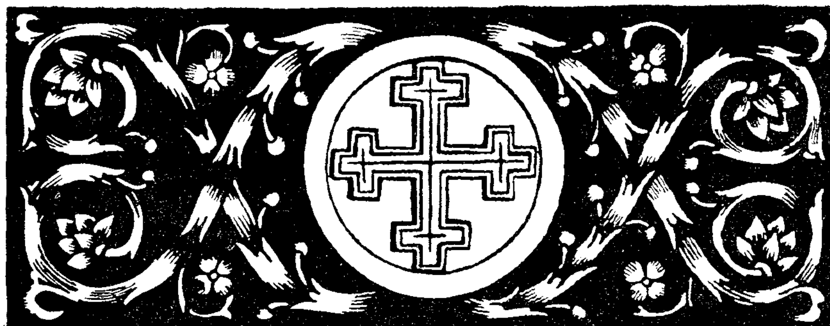
Cantitatea de sulf adăugată în masa de cauciuc are mare importanță, deoarece până la 5% ii mărește elasticitatea, însă – s'a dovedit experimental – dacă depășește 6%, masa de cauciuc devine sfărimicioasă, pentru ca dacă se ajunge la 20–25% să devină chiar solidă, obținând ebonita, ce se poate șlefui in diverse obiecte mult apreciate ca izolatoare în electricitate.

Procedeul de vulcanizare la *rece* devenit industrial își are începuturile în încercările semnalate de Parkes, care constă în a înmuia și ține timp de câteva minute articolele de cauciuc într'o soluție de clorură de sulf, în sulfură de carbon sau tetraclorură de carbon. Mai târziu se ajunge din acest procedeu la vulcanizare in vapori de clorură de sulf.

Intre ceilalți agenți de vulcanizare semnalăm iodura de antimoniu (Farositt 1892), deasemenea unii compuși nitrici organici, intre cari trinitrobenzenul în prezența magneziei sau lithargei (Ostromlensky), și vulcanizarea specială în prezența seleniului (Baggs).

Toate aceste atât de ingenioase contribuții științifice sau tehnice, extrem de importante azi din punct de vedere economic prin numeroasele debușee industriale create, nu ar fi avut însemnătatea de azi, dacă între 1880–1890 nu s'ar fi descoperit – după cum am amintit – bandagele cauciucate și pneumaticele pentru automobile. Desvoltarea industriei automobilistice fiind cea care a stimulat pe a cauciucului, atât in ceeace privește producția brută cât și prelucrarea, de atunci datează marile uzine Thomson, Michlin, Fireston. Mai semnalăm că alte numeroase uzine au utilizat cauciucul la fabricarea țesuturilor impregnate, a instrumentelor de chirurgie, încălțăminte, jucării, jartiere, bretele, tuburi de gaz, etc.

VITRINA CĂRȚII

CRONICA LITERARĂ

Pr. N. Pura: CULEGERE DE PILDE pentru ilustrarea adevărurilor creștine. *Partea I.* Apologetica, Dogmatica. Tip. „Diecesană" Kolozsvár-Cluj 1941. Pag. 112. Prețul 2 P. *Partea II.* Poruncile. Idem. 1942. Pag. 206. Prețul 3 P.

După broșurile înaripate cu flăcări de entuziasm și culegerea de pilde date la lumină în anul trecut, iată că suntem în plăcuta situație de a înscrie pe răboiul bibliografic Partea II a culegerii de pilde.

In acest volum, atât predicatorul creștin cât și mireanul învățat ori puțin învățat are la îndemână multe pilde ale acelora care au trăit viață creștinească, așa cum spune la Decalog și în toate poruncile Bisericii.

O nedumerire o așternem însă aci pe hârtie: Sigur Părintele Pura se adresează obștii neamului său. Atunci când e vorba să *ilustreze* cum au plinit unii sfințenia poruncilor, de exemplu aceea a postului, ne întrebăm, de ce nu a recurs în măsură mai mare la nume pe care Românul le poate întâlni în Sinaxarul cu care l-a împrietenit Biserica sa? Fiindcă nume ca Ulrich, Columban sau Maggi Lekeus nu-i spun Românului prea mult.

Preot Ioan Georgescu: MITROPOLITUL IOAN VANCEA, la 50 ani dela moartea lui. Cu 9 ilustrațiuni în text și 5 afară de text. Nagyvárad-Oradea, 1942. Pag. 86. Prețul 1.80 P.

Seminarul român unit din Nagyvárad-Oradea a împlinit în anul trecut un veac și jumătate dela înființarea sa. Unul dintre elevii acelui seminar a fost și Mitropolitul Ioan Vancea, dela a cărui moarte s'a împlinit în 3 Iulie 1942 de asemenea o jumătate de veac. Cu acest prilej jubilar Părintele I. Georgescu a întocmit și scos la lumină monografia pe care o însemnăm aci.

Evocarea bărbaților de seamă care prin strădaniile și viața lor au adus spor la comoara nepieritoare a neamului lor și a omenirii, este nu numai binevenită, ci și necesară. Zilele noastre fac parte din acele zodii care au mare trebuință de puncte de orientare, de razimuri tari, de stâlpi de foc care să despice beznele și să arate peste valurile Mării Roșii, calea spre Canaan.

Personalitatea Mitropolitului blăjan Ioan Vancea, despre care Mitropolitul *ortodox* al Sibiului, Miron Romanul, spune în telegrama de condoleanță dela 3 Iulie 1892 că a fost *„geniul păcii, al concordiei între diferitele naționalități și confesiuni"*, minus unele sublinieri ale părintelui autor, are de grăit ceva și celor de azi. F. M.

CALENDARELE PE 1943. Odată cu apropierea sfintelor sărbători ale Nașterii Domnului au apărut pe piața cărților și Calendarele pe anul 1943. Am în fața mea trei: Unul este *Calendarul creștinului de lege răsăriteană,* editat de Episcopia ort. rom.; al doilea este *Calendarul Tribunei Ardealului,* iar al treilea este *Calendarul Viața creștină,* întocmit de părintele Vasile Chindriș.

Cu coperta sa albastră, împodobită cu icoana Mântuitorului ducând spre buze paharul jertfei, *Calendarul creștinului* are o înfățișare de o religioasă sobrietate. E ținuta care se vădește și din cuprinsul ales al celor peste o sută de pagini ale acestui calendar ilustrat și tipărit cu tradiționala grijă a teascurilor eparhiale.

Evident, partea religioasă a calendarului e întregită și cu lectură de alt soiu, așa că Românul iubitor de slovă înțeleaptă găsește în carte prilej de variată învățătură și petrecere.

Formatul mic și peisajul rustic care-i împodobește coperta îi dă *Calendarului Tribunei* un

caracter de simpatică sprinteneală: pare un fel de Prâslea. Interiorul lui ne îmbie bucăți de înțeleaptă zidire sufletească, material de folklor și o bogată cronică politică și militară a anului trecut. Clișeele: sugestive.

Intr'o aleasă ținută tehnică se înfățișează și *Calendarul Părintelui Vasile Chindriș*. Foarte frumoasă coperta cu icoana Maicii Domnului. Zăbovind asupra celor peste 200 de pagini ale Calendarului, cititorul va putea culege multe învățături osebit de folositoare pentru sufletul său. Părintele Chindriș este ca o albină care-și culege mierea din toate grădinile. De-aci aparentul eclectism confesional al cărții (dovadă și clișeele!) Evident, în fondul său Calendarul Părintelui Chindriș este catolic. Ceace-i și firesc. Nefirescul începe acolo, unde autorul scrie unele ca acestea:

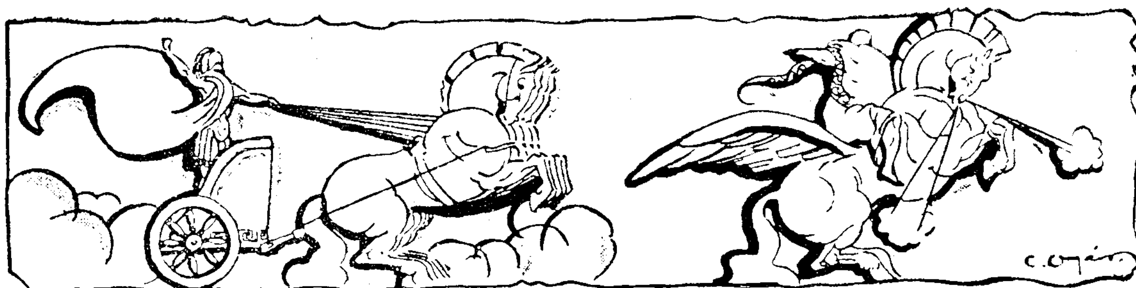
„Singura ramură mare și vie, de totului puțin deslipită de tulpină, este Biserica orientală neunită(!), ortodoxă, în care însă curge acelaș suc de viață și har dumnezeiesc ca în tulpină. Numai din slăbiciuni omenești s'a făcut și mica îndepărtare a Bisericii orientale de cea apuseană. Doar învățăturile acelorași Sfinți Părinți au nutrit și viața creștinilor atât în ortodoxism cât și în catolicism. Aceleași sfinte taine varsă darurile lui Dumnezeu în toate sufletele, rămânând doar ca deosebire între aceste două Biserici chestiunea de unitate în ascultare" (Pag. 8).

Nu e locul aici să lămurim mai aplu această chestiune. Spunem doar atât că Biserica ortodoxă nu s'a deslipit de nici o tulpină, fiindcă ea însăși este tulpina (trupul tainic) al Mântuitorului. De altfel, de s'ar fi deslipit cât de „puțin", n'ar mai putea fi „vie", ci s'ar fi uscat ca orice viță deslipită de bucium. Cât despre treaba aia, a ascultării, ortodocșii nefiind nici ai lui Petru, nici ai lui Pavel, nici ai lui Apolo – sunt ai lui Hristos, de care-și dau silința să asculte, ca de singurul cap al Bisericii pe care *El* a întemeiat-o. Așa că: de strigis quae non sunt, nulla quaestio... Firește, fără supărare.

D. S.

Casă țărănească

INSEMNĂRI

DE ZIUA SFÂNTULUI NICOLAE. Un prilej de uitare a grijilor cotidiane, o înălțare cu gândul și sufletul până în împărăția păcii veșnice, a dreptății absolute, a binelui și frumosului fără margini, nu poate să fie decât binevenit în zbuciumul zilelor de acum.

Adevărul acesta a fost înțeles și de conducerea societății de lectură „Credința ortodoxă" a studenților dela Academia Teologică ort. rom. din localitate. Dovadă este înălțătoarea șezătoare artistică, organizată cu ocazia onomasticei P. S. S. Episcopului Nicolae Colan, supremul ei îndrumător, animator și oblăduitor.

Tinerii ucenici dela școala de înaltă cultură duhovnicească, fericiți și mândri de a-și putea arăta dragostea și recunoștința față de dascălul și părintele lor sufletesc, s'au întrecut în râvnă, pentruca omagiul ce-l aduceau să fie la înălțimea celui pentru care s'a adus.

Sala festivă a Episcopiei s'a umplut de selectul public venit din oraș, de membrii corpului didactic și de studenți.

Când P. S. S. Episcopul Nicolae Colan își face apariția în sală însoțit fiind de P. C. S. Ioan Dinu, vicarul eparhiei Nagyvárad-Orăzii și de membrii consiliului eparhial, corul societății intonează: „Pe Stăpânul".

Intr'o atmosferă solemnă P. S. Sa binecuvântând pe cei prezenți, își ia locul cuvenit, iar președintele societății dl. I. Feier student în anul IV, declară ședința deschisă.

După „Cântec de seară" de T. Popovici, admirabil executat de corul societății, urmează conferința d-lui Ilie Feier, cu titlul „Ierarhi ai biruinței". Conferința bine întocmită a fost ascultată cu viu interes, atât pentru subiectul binevenit, cât și pentru frumusețea limbei în care a fost expus. După ce schițează viața Sf. Nicolae și o actualizează cu o laudabilă iscusință, trece la marii ierarhi ai Bisericii ortodoxe cari i-au purtat numele: Nicolae Ivan, primul episcop al eparhiei noastre, I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae Bălan, P. S. S. Nicolae Popovici, episcopul eparhiei Nagyvárad-Oradea, pentru a se opri asupra personalității P. S. S. episcopului Nicolae Colan, sărbătoritul zilei, încheind cu cuvintele: „Și acum, Prea Sfințite Stăpâne, fiii duhovnicești, studenții Academiei noastre, cari se găsesc sub oblăduirea Prea Sfinției Voastre, și cari ca mâine vor sluji la altarele sfinte, ne rugăm, Aceluia pentru care ne învățați să ne dăruim și viața noastră, să Vă dăruiască sfintelor sale biserici, în pace, întreg, cinstit, sănătos, în zile, drept îndreptând cuvântul adevărului Său".

A urmat apoi un program variat și bine pregătit. D-na E. Mureșanu, studentă în anul IV, și-a citit schița originală „In anul Domnului 64", câteva pagini duioase și frumos brodate ce evocau măreția primului veac creștin; studentul I. Brie, acompaniat la pian de d-șoara Lucia Nicolescu, a executat la vioară „Balada" lui C. Porumbescu; studentul T. Fodor a executat la acordeon câteva cântece românești; studenții T. Țifu și T. Vâlcu au cetit versuri originale, iar studentul Gheorghe Pop a declamat poezia „Moartea lui Fulger" de Gh. Coșbuc. De încheiere nu putem să trecem cu vederea corul societății de sub conducerea pricepută a studentului Ioan Brie, care în executarea cântecelor „Vecernia" de Pfeil și „Ziua a apus" de Bortniansky, a întrecut

Demian: Sf. Nicolae

Corul Catedralei ort. rom. din Kolozsvár-Cluj

toate așteptările. Cei prezenți au rămas adânc impresionați și satisfăcuți de înălțătoarele clipe trăite cu ocazia acestei șezători.

Dar suprema satisfacție se putea ceti mai ales în ochii P. S. S. care știe să prețuiască mai mult ca oricine aceste tinerești strădanii de muncă în afară de școală. Era satisfăcut P. S. S. pentrucă sământa pe care cu atâta dărnicie și pricepere o aruncă profesorii „din straja dimineții până 'n noapte, a găsit pământul bun în care să crească și să dea rod. Era satisfăcut P. S. S. poate și pentrucă această șezătoare îi dăpăna amintiri de acum două decenii și mai bine, când în cadrul societății de lectură „Andrei Șaguna" a clericilor din Sibiu, al cărei strălucit membru era își impuse, printre altele, ca program de viață – și lupta pentru limba dulce a „vechilor cazanii". P. S. Sa n'a părăsit sala fără să lase câteva cuvinte de laudă, îndemnuri și sfaturi adresate studenților, ca ei să nu scape niciun moment pentru a se înarma cât mai temeinic cu armele credinței și ale înțelepciunii pentru lupta ce îi așteaptă în misiunea apostolică pe care au îmbrățișat-o.

S. Ț.

CONCERTUL DE COLINDE DIN CATEDRALA ORTODOXĂ. Măsurile de camuflaj impuse de împrejurările prin care trecem nu au îngăduit colindătorilor noștri să cerceteze pe credincioși pe la casele lor și să vestească, în seara de Crăciun, luminatul praznic al Nașterii Domnului. Poate de aceea a și fost atât de mare numărul Românilor cari au alergat în seara de Dumineca, 13 Dec. a. c., în catedrala ortodoxă din Kolozvár-Cluj, ca să asculte concertul de colinde executat de atât de harnicul cor de sub măiastra conducere a Părintelui consilier episcopesc Laur. Curea.

Și bunii credincioși cari s'au silit să fie de față la această manifestare muzicală și religioasă n'au fost înșelați în așteptările lor; căci concertul de colinde, pregătit pe 'ndetete, cu cunoscuta râvnă și pricepere a conducătorului și cu tot atât de laudabila ascultare a tinerilor cari alcătuesc corul catedralei noastre – a fos o adevărată încântare și înălțare sufletească.

Ingereștile acorduri cari se răspândeau în valuri când mai domoale, când mai repezi, când abia perceptibile, când aproape 'nviforate – au stârnit fiorari sfinte în inimile credincioșilor cari umpleau vastul lăcaș de închinare ctitorit de neuitatul vlădică Nicolae Ivan.

In pauza concertului, P. C. S. Părintele Dr. L. G. Muntean, rectorul Academiei teologice ort. rom. din Kolozsvár-Cluj, a rostit o predică plină de creștinești mângăieri și învățături – arătând bucuriile Crăciunului și frumusețea îngerească a sufletului românesc din care s'au zămislit strămoșeștile noastre colinde.

D. P.

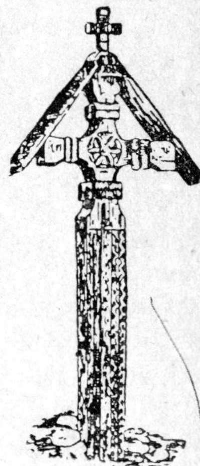
ANUL AL ZECELEA. *Dacă nu punem la socoteală cele câteva luni de tăcere din anul trecut, revista noastră intră – cu numărul acesta – în al zecelea an al existenței sale.*

Faptul ne bucură, fără să ne ispitească gândul de a pune la cale vreun praznic întru cinstirea lui.

Mulțumim doar bunului Dumnezeu că ne-a ajutat să slujim – și dela această tribună de gânduri și simțăminte curate – Bisericii lui Hristos și neamului.

Cu calde mulțumiri ne gândim apoi la toți frații cari ne-au sprijinit silințele cu scrisul sau cu abonamentul lor.

Dacă împrejurările ne vor îngădui, vom întocmi și publica anul acesta o antologie a poeților cari și-au făcut ucenicia în coloanele revistei „Viața Ilustrată".

A APĂRUT

NOUL TESTAMENT

tipărit cu binecuvântarea şi purtarea de grijă a
Prea Sfinţiei Sale

NICOLAE

dreptcredinciosul episcop
al Kolozsvár-Clujului

Desene de A. Demian.

Un exemplar legat jum. pânză 4 P.
Un exemplar legat în pânză 5 P.

De vânzare la Librăria Eparhială ort. rom.
(Piaţa A. Hitler 2.)

—o-o—

CĂRŢILE VIEŢII

COLECŢIE ÎNGRIJITĂ DE P. S. SA EPISCOPUL NICOLAE

Au apărut până acum următoarele volume:

1. G. M. Ivanov: RODURI DIN CÂMPUL EVANGHELIEI. Pg. 140, P. 1·50.
2. Grigore Popa: STILURI DE VIAŢĂ. Pag. 137, P. 1·50.
3. Pr. Ion Goron: TÂLCUIRI. Pag. 141, P. 1·50.
4. Pr. Il. V. Felea: DUMNEZEU ŞI SUFLETUL ÎN POEZIA ROMÂNĂ CONTIMPORANĂ. Pag. 111, P. 1.40.
5. Victor Stanciu: MINUNATE SUNT LUCRURILE TALE! Pag. 162, P. 1·50.
6. Prot. Ion Goron: MEDITAŢII la Evangheliile din Duminecile şi sărbătorile de peste an. Pag. 167, P. 1.70.
7. Pr. Il. V. Felea: PAISIE ŞI PAISIANISMUL. Pag. 51, 70 fileri.
8. † Nicolae Colan: MEDALIOANE. Pag. 120, P. 1.50.
9. Prot. Dr. L. G. Munteanu: VIAŢA MÂNTUITORULUI NOSTRU ISUS HRISTOS. Pag. 340. Preţul: P. 2·50.
10. Emil Fiedler: OMUL CEL NOU, în româneşte de Părintele Nicolae. Pag. 150. Preţul: P. 2·—.
11. Dr. E. Nicoară: LA RĂSCRUCEA VIEŢII. Pag. 100. Preţul P. 1.50.
12. Prot. Dr. L. G. Munteanu: VIAŢA SFÂNTULUI APOSTOL PAVEL. Pag. 248, Preţul: 2·50 P.
13. Prot. Ion Goron: ÎMPĂRĂŢIA LUI DUMNEZEU. Pag. 148. Preţul: 2·— P.

Toate acestea, precum şi alte multe cărţi bisericeşti şi literare se găsesc la LIBRĂRIA EPARHIALA, KOLOZSVÁR, PIAŢA HITLER ADOLF No. 2.

TIPOGRAFIA EPARHIEI
ORTODOXE ROMÂNE
KOLOZSVÁR-CLUJ

Conducător responsabil:
Gheorghe V. Bidu

VIAȚA ILUSTRATĂ

REVISTĂ DE FAMILIE

APARE LUNAR, CU BINECUVÂNTAREA P. S. SALE EPISCOPULUI NICOLAE

EDITOR ŞI REDACTOR RESPONSABIL: Prot. I. GORON

ABONAMENTUL PE UN AN 10 PENGEI - UN NUMĂR 1 P.
PENTRU ROMÂNIA 450 LEI. - UN NUMĂR 40 LEI

REDACȚIA: KOLOZSVÁR-CLUJ, EPISCOPIA ORT. ROMÂNĂ, PIAȚA HITLER A. 18.
ADMINISTRAȚIA: KOLOZSVÁR-CLUJ, LIBRĂRIA EPARHIALĂ, PIAȚA HITLER A. 2.

—o-o—

ÎN ACEST NUMĂR:

PENTRU COLABORATORI

Revista se pune sub tipar totdeauna la 15 ale lunei. Domnii colaboratori sunt rugați să-şi trimită manuscrisele până la această dată. Rugăm articole scurte, scrise citeț, pe o singură pagină a hârtiei. Ordinea articolelor e determinată de necesități tehnice, nu de alte considerații. - Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.